

ԳՒՐԻՔ ԱՊ ՕԹԻՑ.

ՈՐ ԿՈՉԻ ԶԲՕՍԱՐԱՆ ՀՈՒՆԻՈՐ.

Արարել 'ի Սիմէօնէ Մեծէ՝ Հոգեւոյս
Հայրապետէ՝ ամ Հայոց՝ 'ի զխմայ Լուսաւորչապետից անձանց, 'ի փառս նոյն
Յամի ան 1772:

Իսկ այժմ՝ նորոգ արեցեալ ըստ օրինոյն՝ 'ի ՍԷ
ԼՂՆՊՆՆ արեցեալն:

'ի Հայրապետութե՝ Լուսանկար Մօրն մերոյ՝
ՍԷՂ Գահոյն Էջմիածնի՝ ՏՆՆ ԳՆՈՒԿԱ-
ՍՈՒ Սրբազանսր Վթղիսի ամ Հայոց:

Հրամանաւ և ծախիւք՝ Այլ Աթոռոյն Էջմիածնի
Տայրադոյն Դոճերակի, Սուսաց երկրի մագախս
Հայոց՝ Առաքելաշառիչ Առաջնորդի, ՏՆՆ Յովն
փայ Սրբազան Արք Եպիսկոպոսի Սանասնեցւոյ
Երկայնաբալուկ Արղուծեց:

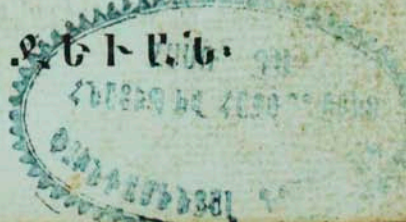
Յամի Տեառն 1790. 'ի Հոյտե՛տեբ 24:

Handwritten signature

'ի տպարանի նորին Բարձր Սրբազնութեանն:

Ընդ հովանեաւ Երկնահանգեա Սուրբ
Խաչ Աննիցն, որ 'ի նորն

Ն Ա Խ Ի Զ Ե Ի Ը Ն Ե

Յաւանջանտա՛նք Աղօթքոցս յօրնողի Յո-
րո՛ճ ստէն՝ ինչ եւ զարդաստ՛նք աղօթից:

Ամիմ՝ սատէն խօսիչ Համառօտ
բանիւք՝ զորպիսու թէ և զհար
կաճորու թէ աղօթից: Համա-
ռօտ ստեմ, վասն զի՝ նախապէս՝ գիրք
տեւրակիս սցնպէս պահանջէր: Արկրոր
դապէս՝ զի բոլոր անարանք որք անցել
են՝ և որք դալոց են. և թէ ՚ի մի եկեալ
կամիցին խօսիչ վասն աղօթից, ոչ կա-
րեն բաճակննապէս ճառել զգորու թէ
նորս: Օ ի՛ ի բոլոր անարունչ գիրս, թէ
՚ի հինն, և թէ ՚ի նորս. որքան հրաշք և
մեծագործութիւք լեալք են, ՚ի ձեան ա-
ղօթից տեսանին, որպէս յայտնի իսկ է:
Վասն որոյ՝ մեք թ պահանջման փոքու
տեւրակիս՝ համառօտաբար սասացուք
զգլխամանէ մերմէ՝ և փերջացուցուք
Արդ՝ ՚ի հետտին մարդոցս ՚ի պատուի-
րանայն այ, և ՚ի զրկիլն յամենաբարեւի
գրախտէն, և յանկանիլն յաշխարհս այս

աշխարհի, պատահեցա՛նք երկից զլիա՛նոր
 պակասու՛թեց. այսինքն՝ նեղու՛թե աղ-
 քատու՛թե և հի՛ւանդու՛թե՝ ըստ հոգ-
 ւոյն և ըստ մարմնոյն: Իսկ քննորն մեր՝
 որ է ամենակարող փրկիչ, ամենահա-
 ըուստ թագա՛նոր, և ամենիմաստ բժիշկ.
 Հնարեաց զգեղ երկից պակասու՛թեցս
 սոսոցիկ: Բանզի՛ գնեղեալն և զգերնչ
 սըն՝ ի սայցէ՛ աղատեաց պատճա՛հան
 արեամբն իւրով. որպէս ցուցանէր եր
 և երապէս տուի՛նահարսն: Սաղքաանն
 լոյց բարու՛թք՝ ասելով՝ որ դայ առ իս,
 ոչ քաղցիցի. որպէս և երևեալէս ե-
 ցոյց առ հինգ հազարսն: Ա՛ն զհի՛ւանդ-
 սըն բժշկեաց պէսպէս հրաշիւք. որպէս
 յայանապէս ցուցանէր առ ցա՛նագնեղն.
 Ըստ ա՛նեատրանին թէ՛ զօրու՛թիւն բա-
 զում՝ ելանէր ՚ի նմանէ և բժշկէր զա-
 մենեանն: Բանզի՛ զմարմնա՛նոր հի՛ւանդ
 սըն բանի՛ն բժշկէր. և զհոգև որ հի՛ւանդ
 սըն՝ հոգև որ դեղօք. այսինքն՝ պահօք,
 ողորմու՛թք, խոնարհու՛ք, հալածանօք,
 խաչի՛ն և այլ առաքինական գործովք:
 Որպէս ասէր, նեղ և անձուկ է ճանա-
 պարհն՝ որ բժշկէ զմեղա՛նորն և տանի ՚ի
 կեանս:

Եւ այց մինչ զլսակճեցուցիչ զեղա-
րոյս զայսոսիկ 'ի դորժ ամէր, մարմնա-
սէր և սնարի մարդիկք տրանջէին զնր-
մանէ ասելով թէ՛ այդ դեղորոյքդ դա
ուրն են. և թէ այդպէս իցէ, ս'յ կարէ
սարիլ :

Ասան որոյ՝ ուսոյց առ հասարակ ամենե
ցունց զգիւրին դեղ մի, որ յամի պիտա
նի է, և նա՛յաւոյ առողջարար. այսինքն՝
զաղօթս առնել : Ասելով թէ՛ զոր ինչ
և կամիցիք, խնդրեցէք և առնուցուք.
և թէ յաղօթս կացէք չմտանել 'ի փոր
ձութիւն : Ահա քեզ դեղ մի հեշտա-
դիւտ, դիւրին, յամի պիտանի, և միշտ
առ ձեռն պատրաստ. որում ոչ ինչ
դոյ արդիլ. և ոչ ունի դժուարութի մի :

Քանզի վասն պահոց կարես պատ
ձառել թէ՛ տկար եմ. և այլն : Ասան
ողորմուէ ասել թէ՛ աղքատ եմ, զի՛նչ
տայ : Ասան ձգանց, հալածանաց, չար-
չարանաց. վասն հաւատոյ. և այլոց այս
պիտեաց խստագունից առաքինա՛հն դոր-
ժոց՝ կարես պատձառս դնել թէ՛ դժուար
րինք են, ոչ կարեմ տանիլ : Իսկ վասն
սղօթից բնաւին չունիս ինչ պատձառս
դնելոյ : Քանզի՛ յոր հասակի, յոր կա-
ցու

ցումբեան և յորում ժամանակի և յոր
տեղում և իցի որ, թէ ծեր՝ թէ տղայ,
թէ հարուստ, թէ աղքատ, թէ առողջ,
թէ հիւանդ. կարէ աղօթել՝ եթէ կա-
միցի:

Աւրեմն տես՝ ո՞րքան նախատելի է
ծոյն՝ ի յաղօթից. որ գուր յամբ կա-
րու և շրջապատեցեալ՝ ի պէսպէս փոր-
ձութեց յերեւելեաց և յաներևութից,
ոչ գիտէ առ յայնպիսի տոճօղն՝ որ ինքն
յորդորէ թէ՛ խնդրեցէք և առնուցուք.
և թէ՛ եկայք առ իս ամ վաստակեալք
և ներեալք, և ես հանդուցից զձեզ:

Աւր ուրեմն ո՞վ եղբայր այնպիսի
առատապարգև կոչողին, և մատիր առ
նա. և խնդրեալ զինչ և կամիս. Աթէ
հիւանդ ես, կաց յաղօթս. զի եղևկիա
աղօթիւք զերծան՝ ի հիւանդութի, և
յաւել զկեանս իւր, և ապրեցան՝ ի սափ
սակաց: Աթէ ինեղութե ևս, աղօթեալ.
զի երեք մանկունքն աղօթիւք ապրեցան
՝ ի հրոյն: Աթէ մեղանոր ես, կաց յաղ-
թըս. զինննոճէ այլքն և մանասէ, և այլք
բաղու՛ք՝ աղօթիւք արդարացան և դար-
ձուցին զբարկութիւնն այ՝ ի քաղցրութի.
Աթէ զպակասութիւնն ինչ ունիս,
խնդ

խնդրեաւ աղօթիւք զի խնքն տուօղն ասէ,
 խնդրեցէք և առնուցաւք. զի որ խնդրէ,
 առնու Քանզի ըստ սբց վարդապետաց՝
 որպէս կարօտի երկիրս երկնից, զի ըն-
 կացի ՚ի նմանէ զցօղ, զանձրև, զՋերմու
 թի, զլոյս՝ և զայլ ուզգմունս. զի առանց
 նոցա ոչ կարէ մնալ ի կայի: Այսպէս և
 մարդս կարօտի անոցին պէտքս շնոր-
 հաց և օգնութեանցն. որ առանց նոցա
 սրպէս թէ՛ մեռեալ է ըստ հոգւոցն.
 թէպէտ և մարմնով կենդանի իցէ: Աւ-
 րեմն՝ որպէս դիմեն աղքատքն առ մեծա
 տունան. հիւանդքն առ բժիշկան. փոր-
 ձանաւորքն առ կարօղսն. և ծարաւիքն
 առ աղբիւրն. նոյնպէս և մարդս դոյով
 կարօտ յիմի և փորձանաւոր՝ ըստ հոգ-
 ւոցն և ըստ մարմնոցն. պարտի միշտ դի-
 մել և դեզերից առ ան աղօթիւք՝ և
 խնդրել ՚ի նմանէ զօգնութիւս:

Երդ լուարնէք. զի տեսակք աղօ-
 թից՝ երկու են. պսիւնքն՝ հասարակ-
 ական, և առանձնական: Հասարա-
 կական աղօթքն՝ է որպէս վճարումն հո-
 սարակական պարտուց մերոց՝ զորս ամե-
 նեքեան հասարակապէս պարտիմք նոյ:
 Այսն

Ասան զի՛ ստեղծ զմեզ յոչնչէ՛. արար
 զմեզ բանական. վերստին՝ փրկեաց բզ
 մեզ՝ ի գերութի՛ սատանայի. և յարցոյ
 ՚ի մեռելութի՛ մեզոց. սահօգունէ՛ զմեզ
 հանապաղ. և յնու զպէ՛սս հոգւոց և
 մարմնոց մերոց: Ա՛յս նմ՛ ևն իբր սրբաբ
 ՚ի վերոյ մեր. և վճարեմք որպէս թէ
 դպս պարտս՝ այն հասարակական աղօթ
 իւքն, մինչ ամենեքեանս դնասք յեկե
 ղեցին՝ ի կարգեալ ժամուն, և միաբա
 նութի՛ք աղօթեմք:

Իսկ առանձնական աղօթքն այն է՛
 որ բաց՝ ի հասարակական աղօթիցն, երբ՝
 և ուր և իցէ, զմեզ ժողովեալ՝ առ նձ
 զիմեացաք:

Աւրեմն՝ գիտեա՛. զի հասարակա
 կան աղօթիւքն թէպէտ վճարեմք զպար
 տըս մեր որպէս թէ, որպէս ասացաք.
 սակայն՝ սցս ոչ է այնքան շնորհ և հաճա
 տարմութիւն մեզ. զի զպարտս մեր լոկ
 վճարեցաք: Արպէս թէ առնուցու ոք
 յու մեմեկէ զհինգ գեկան իսխ. և յետոյ
 վճարիցէ նմա զնոյն հինգ գեկանն. արդ՝
 զի նչ շնորհ արար նա տունդին. զի զոր
 ինչ առեալ էր, դպն վճարեաց: Ա՛յս
 մեծ շնորհ և հաճատարմութի՛ առողին
 այն

այն է, որ 'ի վճարել պարտուցն, զիք մի
ինչ ևս աճելարդ եղևայ 'ի վերայ' ըն-
ծայիցէ տունդին. յայնժամ քաղցրանայ
և տունդն՝ և ևս առաճելապէս տայ նմա
'ի խնդրելն

Այսպէս և մեր 'ի վճարելն զպար-
տքս մեր հասարակական աղօթիւքն, ե-
թէ առանձնապէս ևս զխմիցեմք առ-
նձ, և յատուկ զաղօթս ինչ աճելի մա-
տուցանիցեմք նմա, (որ է առանձնական
աղօթքն.) յայնժամ ասիմք հաճատա-
րիմք. և կարեմք տեղ ըստ քանքարա-
շահ ծառային թէ՛ նոր՝ հինդ քանքար ե-
տուր ցիս. ասո զհինդ քանքար ևս 'ի
վերայ շահեցայ: Յայնժամ և նձ քաղց-
րայեալ 'ի մեզ, ասէ ծառայ հաճատա-
րիմ, որովհետև 'ի սակաւուդ հաճատա-
րիմ եղեր, 'ի վերայ բազմայ կոցուցից
զքեզ. մուտ յուրախուրի նն քոյ: Աճ
թէ՛ որ ունիցի, տայի նմա և յաճելցի.
այսինքն՝ զինի անցաճոր կենացդ, տաց
քեզ և զյաճելոսնական կեանսն:

Արդ՝ երկու տեսակ աղօթողայ վախ-
ճանն այս է զոր ասացար:

Իսկ՝ զինչ ազասցուք և վեր այնոցիկ՝
որք ոչ ընդ հասարակին աղօթեն, և

ոչ առանձինն Ո՛հ. զնոցանէ գանկատէ
 անձ 'ի ձեռն դաւթի թէ՛ որ աւեր զհոյ
 իմ, արար ինձ խարէութի: Հիշաւ ի՛ր քրիս
 տոնեաց մի՛ որ 'ի առնն այ ոչ զնայ, զա
 նուենն այ ոչ յիշէ, և ոչ կարդայ առ նա.
 և բերանով ասէ թէ՛ ես քրիստոնեաց
 եմ՝ և զքն ան պաշտեմ, նա զան խարէ.
 զի զբարիսն այ վայելէ, մարմնոց և սանցի
 հետեի և զնն պաշտէ:

Անբան անատունն ճանաչէ զգար
 մանիչ արն իւր. գեղերի միշտ 'ի տանն իր.
 և ոչ մեկնի 'ի նմանէ: Իսկ՝ ծոյլն յաղօ
 թից՝ դոյլով մարդ բանական, ոչ ճանաչէ
 զան զբարերարն իւր. և ոչ զանունն իր
 յիշէ՛ և ոչ 'ի առնն իր հայլ որ է եկեղե
 ցի: Ինախատինս այնպիսեսցին ասէ ան
 'ի ձեռն եսացեաց թէ՛ ճանեաւ եզն զբա
 տացիչ իւր. և էչ զմտութնն իւրոյ. և
 ինչ զիս ոչ ճանեաւ. և ժողովուրդ իմ
 զիս 'ի միտ ոչ էառ:

Կտածեսցեն ուրեմն այնպիսի աղօ
 թաղութի անձինքն թէ՛ ո՞նչ են կալոց ա
 ռաջի քի՛ 'ի դատաստանի և զի՞նչ տա
 լոց են զպատասխանիս. և կի՞մ ո՞ր զժոխք
 կրանելոց է զնն: Անկարծ իր այն է պատա
 հելոց նց՝ որ պատահեցաւ յիմս բ կու

ասնացն. որք մինչ բաղխեին զգուռն՝ ա-
 սելով. նր նր՝ բաց մեզ լսելն զսրատաս
 խանիս քի թէ՛ ոչ զխտամ՝ զձեզ. 'ի
 բաց կայէք յինէն՝ և թէ երթայք յի-
 նէն անիծեալք՝ 'ի հուրն յաճիտենախանս
 Քանդի՝ մինչ ևս կոչելի զձեզ ողորմութե-
 անսելով թէ՛ եկայք առիս. խնդրեցէք և
 առնուցուք. բաղխեցէք և բացցի ձեզ.
 դուք ոչ լսելք բնաճին. և ոչ զայլք առ-
 իս. և ոչ ճանաչէլք զիս. **Ե** թմ՝ և ևս ա-
 սեմ թէ՛ ոչ զխտամ՝ զձեզ. **Յ** որմէ
 փրկեսցէ զմեզ նոյն քն նձն մեր.

Երդ՝ սիրելիք իմ՝ թէ պէտ անյարմար
 էր այսքան երկարաբանելն մեր, սա-
 կայն՝ հարկն պահանջեաց՝ որ 'ի վթ մեր
 կայր. սակս այնպիսեաց ոմանց որք գոն
 յազգիս մերում. որք յիմարացեալք քան
 զանասունս՝ զգուռն եկեղեցւոյ և զժամ
 աղօթից ոչ ճանաչեն. 'ի յերեսս իսաչա-
 կնքել ոչ զխտեն. և զանունն նոյ յիշել
 և աղօթել ոչ ունին. **Ե**՛ ոչ զխտեն
 թէ յինչ կոչին, և փախձանն իւրեանց
 ուր իցէ եզերելոց. **Ո**րք և ոչ միոյն ինք
 եանց պատրաստեն զհորուստ, սյլ և զա-
 ճակաց և բնտանեաց իւրեանց. **Օ** ի
 զի՛նչ գործէ հայրն, և որդին նմին նման

գործ է: Այն պատրիկ պարսն երկնց: ցաք,
 զի զգուշասցին սցնպիտիքն՝ և ես ազատի
 ցիմ՝ ի խղճմանաց և ի պարտուց:

Անարդ՝ տեսմ՝ սիրելիացդ խնց. զի
 որովհետև պարսն հարկաւոր՝ պիտա
 նի՝ և օգտակար է ազօթքն մարդոցս յամի,
 և մանաւանդ՝ ի ներկայու մն ժամանակի,
 որպէս յայտ է ամենեցունց Ամանորոյ՝
 ես մեղաւորս և կարօտս ազօթից ձերոց՝
 և անարժան տեսուչս օրհնեալ ազգիդ
 խնց՝ ժողովեցի զայս համառօտ բանս ա-
 ղօթից ի գրոց սքց՝ և եղի ի փոքրիկ
 տետրակիս՝ և ընծայեցի հարազատ ազ-
 գիդ խնց՝ ոն զնորարարոջ և անուշա-
 հոտ ծաղիկ մի. և կամ ոն զդեռահաս և
 նախախայծ պտուղ մի՝ յառաջ եկեալ ի
 հոգևոր և յանատունի յայգւոյ ձերմէ.
 և կամ որպէս դնոր օրհնութիւն մի ի
 սրբոց Աթոռոցս Աջմիածնէ: Օր և
 դուք պարալք յատուկ սիրով և ուրա-
 խութք ընդունի վն երկոց պատճառաց:

Ասխ զի է սա անդրանիկ. ամյա-
 ծին. և իբր՝ աւետեաց և սրանչեկեք
 դաւակ՝ հողեւոր ճնողացս ձերոց՝ ըստ
 տպագրուին նորոց՝ քիւ յաջողելոյ: Ան
 զի՝ ի լուսաւորէն մերմէ մինչև ցայտօր

չէր ծնեալ ձեզ՝ պսակս դաճակ հողե որ
 ծնողս ձեր. զի և արբահամ թէպէտ ու
 նէր զբազում՝ դաճակս յայլոց կանանց,
 սակայն միայն իսահակ սիրեցա՛ւ և մեծա
 բեցա՛ւ զն յարբահամու և՛ ի սառայէ լի
 նելոյն՝ յետ այնքան ամուլթեն:

Արկրորդ՝ զի լի է յամի հարկա՛ւոր
 և օգտակար զիտմա՛րք. և մանա՛ւանդ՝
 պատշաճա՛ւ որ ը ժամանակիս. զի կասրն
 առա՛ւել սիրի ՚ի ժամ՝ պատերազմն
 քան զոսկին:

Արրորդ՝ զի փոքրադիր է և հեշտա
 կրրելի, և մանա՛ւանդ՝ պարզ և զիւրա՛ռձ
 որ յամ տեղւոջ՝ և յամ ժամանակի՛ կա
 բելի է առ ձեռն դամնիլ և լցուցանել
 զքաղցն ճաշակողաց ամենատեսակ հա
 մով՝ ուր մանանայն հնոյ ժողովողենն. Ար
 և կարէ իսպառ հաննել զպատճառս ծու
 լից, և ը վայր արանջողոց. որոյ՝ սովորուի
 է սսել թէ՛ երկար է. զժո՛ւր է. և այլն:

Արեմն՝ առնկալարուք սիրով և
 բաղձալի յօժարուք, և զբօսարուք հողևս
 բապէս ՚ի սննս՝ գոնէ՛ յօրն անգամ մի:

Ա՛ւ քն անն մեր՝ տայէ ամենե
 ցունցս զզդաստուլթի. յո՛ւրցէ զաղօթս
 և կատարեսցէ զինդրո՛ւածս սիրով ըն

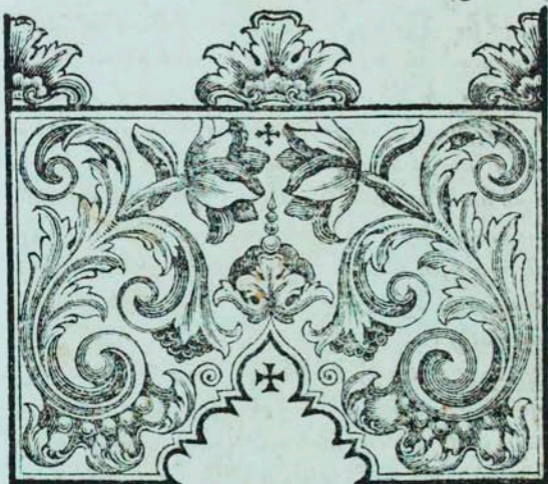
դունողացդ. և ինչ աշխատողիս և սմանն
 հնցէ յաղօթից ձերոց. ողջ լերուք ՚ի տրու
 Աս ՚ի Լցուցանել զպահաս որդին ԼըԼոյս՝
 զայս որանաւորս ևս էգարս:

Միցի և այս ձեզ գիտե	լե.
ազգիդ իմոց հարազա	տի.
Օ ի մի գուցէ յամանց սք	տի.
կործ իք իմն ծնանի	ցի.
Թէ գայս որ ես յառաջ ա	ծի.
զգահասն հարցըն սրբոց լը	ցի.
Իբրու նորա չեն արա	բեալ.
գգիրս աղօթից՝ ես արա	բի.
Վամ՝ թէ՛ թէպէտ արարեալ	են.
չեն այնքան լա՛ւ և պիտա	նի.
Լ յսպէս կործողքըն մի զան	չեն.
որք ըզմեզ ընդ վայր բաւճա	սեն.
Քանզի են շատք և բա՛ւա	կանք.
դիրք աղօթից՝ և պատու՛ա	կանք.
՚Ի յերջանկաց հարցըն մե	րոց.
առ ընծայեալ ազգիս հայ	ոց.
Բոցց այնք հայ են կատարե	լոց.
սա իբրու կաթըն տրղայ	ոց.
Լ յլև փայլմունք ոսկե զի	նսց.
յաճախին ցուցմամբ սղնձ	եաց.
Ե՛ւ մանաւանդ որ մեծա	դին.
անձեռնհաս հատարա	կին.

Բնձառ տեսեամբ՝ քոյդ է ու
սուրբք ըզմայլն յաղբոյու

Թեանս
Թեանս

Ազօնէս աս սուսէ երրորդու-կէն զի թ Բասիա-
նայքէ ազօնոյ էն զասն մեղաց. այլ ներսելով քացի
զհամարչահո-կն է յազնէն:

Ի սիսանելս, խաչ-միտակ զպիտի երեսն անգամ:

Չ օրհնեալ ես Հայր Սուրբ Աճ
ճշմարիտ Օրհնել ես Արդիդ
Աթ Աճ ճշմարիտ Օրհնեալ
եւ Հոգիդ Աթ Աճ ճշմարիտ Օրհնել
եւ Ամենայդ Երբորդու-թիւն ե մի Աճ

ութի՛ն Արարիչ և նախախնամող ամ
արարածոց երևելեաց և աներևութից՝
քա՛նիչ և ներող ամ մեղա՛նորաց՝ փրկիչ
և կեցուցիչ ամ՝ նեղելոց և վասնդա՛ն
բաց՝ որք կարդան առ քեզ։ Յոր և ես
ամենաթշու՛ռ ծառայս քո՝ հա՛նատամ,
խոստովանիմ՝ և երկիրպագանեմ։ Յոր
մէ և յուսամ՝ յընդունիլ զթողութի
մեղաց իմոց. և գիրկու՛րի հոգւոյ և մարմ
նոյ իմոց։

Ա՛ն արդ՝ անկեալ առաջի ամենա
սրբոց երրորդութեդ և միոյ ամութեդ,
ազաչեմ՝ զքեզ մեծա՛ն հառաչմամբ անո
խակայ արիմ՝. ասուր ինձ համարձակու
թի, մատչիլ առ աղբիւրդ կենաց. և զք
տանել ՚ի քէն գողորմութի։ Մի բար
կանար ինձ վասն բազում՝ մեղաց իմոց,
և մի յիշեր զանթի՛ն չարիսն իմ որ առ
քեզ. մի մտաներ ՚ի դատաստան ընդ
ամենամեղ ծառայիս. որ ահա ես ինձէն
զխտելով զյամի յանցա՛նոր գոյն իմ,
զխտելով և զանյիշաչարութի անդ իմոյ՝
զիմեմ՝ առ քեզ։ Աւրեմն՝ հայեաց ողոր
մութի՛ք ՚ի ծառայս քո, և առաքաղցրու
թի՛ք, զի՞նչ կամիս զի արարից քեզ։

Իսկ եթէ արդարութի՛ք ՚ի դատ
մտեալ

մտեալ քննել կամիցիս մի ըստ միոջէ
զանօրէնու թիւ իմ, ես ո՞նչ կարեմ կեալ
առաջի քոյ, և կամ ո՞նչ կարեմ արդա-
րացուցանել զիս:

Քահաղի՛ դու ստեղծօղո իմ զիտես
զամենասխալ բնութիւն իմ, և վկայեցեր
իսկ ամենաճշմարիտ բերանովդ թէ չար
է արարք մարդոյ, և ընդարոյս է չարու-
թիւն. և թէ՛ միտք մարդոյ հաստատեալ
են ՚ի խնամն չարին: Ա՛յ՛ն ես գիտեմ, և
վկայեմ ճշմարտութեդ. զի անօրէնութե
յղացայ, և ՚ի մեղս ծնան զիս մայր իմ.
Ըստ բանի դաճ թի ծառային քո:

Ա՛րդ՝ անօրէնութե՛ յղացեալն ՚ի
բնէ անտի՛ և ՚ի մեղս ծնեալն, ո՞նչ կարէ
արդարանալ առաջի քոյ. և ո՞նչ կարէ
կեալ՝ եթէ դու ողորմութե՛ քոյ՝ ոչ օգ-
նեսցես: Ո՞նչ և դաճ ի թ սսէր, եթէ ոչ
տն օգնեալ էր ինձ, բնակեալ էր անձն իմ
՚ի դժոխս: Ա՛յ՛ն յորժամ օխտիս և անկա-
նիլ կամէի, ողորմութիւն նորա օգնէր
ինձ: Ա՛հա այս ողորմութիւնդ է՝ որ սաց
մեղաճորաց յոյս, և համարձակեցուցանէ
մատչիլ առ քեզ: Ա՛յս ողորմութիւն է՝
որ բանաց զլեզուս համբացելոյ մեղօք՝
՚ի կարդալ առ քեզ և գտանել ՚ի քե՛ն

զհնար փրկութէ: Այս ողորմութի է՝
որ դարձուցանէ զքարկուծիւն քո՝ ի
քաղցրութիւն:

Արդ՝ ար իմ արդար և ողորմած. և
ես անօրինեալ ծառայս քո՝ յայս յողոր-
մութիւնս քո աստիճանեալ՝ մատչիմ առ
քեզ. և այսու ողորմութի իրրու վահա-
նաւ ամրափակեմ՝ զիս յահէ արդարութի.
և իբր փախստական անկանիմ առաջի
աթոռոց ողորմածիդ նոյ. և խնդրեմ, զի
մի արդարութի մասնեացես զիս, այլ
ողորմութիդ յանձն արարեալ պատուա-
րեացես զիս. և մի ըստ արդարութեանդ
դարձուցանիցես զերեսս քո յինէն, այլ
ըստ ողորմութիդ՝ ի մեզայ իմաց դար-
ձուցես զերեսս քո՝ ի յոչ տեսանել
զնոսա. և տաացես յորդորական և դթա
լիք բարբառով թէ՛ զի՞նչ կամիս զի ա-
բարից քեզ: Այն ես խոնարհեցուցեալ
զգլուխս իմ, ասեմ թէ՛ լուծիցես զաղա-
չանս ծառայիս քո. և քաղցրութի կա-
տարեացես զխնդրուածս իմ որ ասա մա-
տուցանեմ քեզ: Օհ և ես ողորմելիս
ողորմեալ ի յողորմած նոյդ իմմէ փա-
ռաւորեցից զՀայր և զԱրդի և զսուրբ
Հոգիդ. սցծմ և միշտ և յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն: Իանն

Բանն ըղհոգին կեցուցա
 անձային սբ գիրն ա

Լ. յս ոչ թէ գլուկ բանից ա
 որով աշխարհըս լցեալ

Լ. յԼ զայ բանէն ա
 որ յերանի հոգւոց հաց

Օ ի յորժամ մարդս յանդ զի
 և աղօթիւք ըզնա կո

Յայնժամ և ան որպէս
 կոչման նորա պատասխա

Տալով նմա զոր ինչ ինդ
 զհոգի նորին կեցուցա

նէ.

սէ.

սէ.

է.

սէ.

է.

մէ.

չէ.

թէ.

նէ.

րէ.

նէ.

Ա զօրն յարոնի՝ լաւն անչին աղօթողի

Ե՛ արդ՝ ես յերտնեալս և անար
 գաղոյնս. ամենաթշուճառս և
 յամի յանցանորս. միշտ սխալս
 կանս և ամօթալիս՝ որ չեմ իսկ սրժանի
 հայիլ յերկինս և տեսանել զլոյս զգալի
 արեգականն. կամիմ համարձակիլ և ներ
 կայանալ սուաջի ամենատես աչաց
 ստեղծողիդ իմոյ ան, որ ես ամենագէտ
 և ծածկատես, և զանգործս մարդկան
 տեսանես:

Բացդ

Բայց՝ զայս զհետեմ՝ և հաճատամ՝
 զի դու ես երկայնամիտ ամ՝ սղորմած և
 ներող . և ոչ կամիս զմահ մեղաւորին,
 այլ զբարձ և զկեանք : Այ՛ն՝ փղձկեալ
 սրտիւ՝ կորագլուխ անձամբ՝ և արատա-
 ունթոր աչօք՝ անկեալ յերկիր, բաղխեմ՝
 զդուռն ամենառատ սղորմութեւ քոյ՝
 կանխով զեղջերաց դորին . և վստահա-
 նամ՝ յանսուտ հրամանս քոյ թէ՛ խնդ-
 րեցէք և առնուցուք . հայցեցէք և զբո-
 ջիք . բաղխեցէք և բացցի ձեզ : Ա՛հա՛
 խնդրեմ հառաչանօք՝ բաղխեմ՝ կողկո-
 զալով . և հայցեմ՝ ՚ի քէն մարգասէր ամ .
 լուր զաղաչանս ծառայիս քոյ՝ զոր վերա
 առքեմ՝ առ քեզ նախապէս՝ վասն իմոյ
 թշուառականի անձինս : Այ՛ն ինձ, վայ
 ինձ, և վայ իմոյ անօրինեալ անձինս . զի
 ոչ զիտեմ թէ՛ ո՞ր երեսօք համարձակե-
 ցայց առ քեզ՝ ո՞վ ամ իմ՝ զոր միշտ բար
 կացուցեալ եմ մեղօք, և արդէն՝ ՚ինոյն
 բարկութեւ ներքոյ կամ : Օ՛հ նչ ասա-
 ցից . և կամ՝ ո՞րպէս խնդրեցից ՚ի քէն
 զթողութիւն մեղաց իմոց . որ ահա՛ և ս
 կամ՝ ՚ինոյն մեղս ընկզմեալ : Բանցի զի
 տեմ հաճաստեալ, որ արժանի եմ այնմ՝
 սարսափելոյ ձայնիդ թէ՛ յորժամ համ
բառ

Քառնոցդես առիս դձեռն քո, ես դար-
ձուցից զերեսս իմ՝ ՚ի քէն. և թէ յա-
ճախիցես յաղօթս, ոչ լուսցց : Արդժք
են ինձ նոճէրք քո. յագեսպ եմ քե-
վասն զի՝ ձեռք քո լիք են սրեսամբ :

Յիրա՛ւի՝ վասն իմաստիսեաց անօրի
նելոց ասացեր դոցս՝ ՚ի ձեռն եսացիսց և
ես խոստաւիմ իմ ար՝ զի արժանի եմ՝ ոչ
միայն զի դարձուցես յինէն զերեսս
քո, և ոչ լուսիցես ինձ, այլև՝ թէ ՚ի դժո-
խըս իջուցանիցես կենդանւոյն, արժա-
նի եմ : Քանզի՝ ես ինձէն գիտեմ, զի
մեղաւոր եմ յամի և արժանի դատա-
պարտութե :

Քանզի՝ ոչ միայն ձեռք իմ են լի
սրեսամբ, այսինքն՝ յախշտակութիւն և
զրկողութիւն, և այլովքն սրք ՚ի ձեռս վե-
րաբերին. այլ՝ բոլոր անձամբս լի եմ ա-
նօրէնութիւն և ամ մեղք : Աստի՛ ոչ է
բժշկութիւն մարմնոց իմոց. և ոչ գոյ խա-
ղաղութիւն սակերաց իմոց. և յոտից մին
զև ցգլուխս չիք առողջութիւն : Ասան
զի անօրէնութիւնք իմ բարձրացան քան
զգլուխ իմ, և որպէս գրեռն ծանր՝ ծան-
րացան ՚ի վերայ իմ : Երբ ահա՛ հանգեր
ձեալ են ՚ի դժոխս և ՚ի հուրն յա՛ւտե-
նա

Նախան ընկղմել զիս՝ եթէ դու ոչ ոգնի
ցես ինձ :

Գիտեմ, գիտեմ, ով անձ իմ. զի
գու ամենանդ ես՝ և զմեզս ատես՝ և ՚ի
մեղանորոց գարշիս. վասն այսորիկ զա-
զօթս նոցա ոչ լես. այլ՝ դարձուցանես
զերեսս քո՝ որպէս և ասես : Այլ և երա-
նելին դանիթ ասէր . թէ անասնէի ՚ի
սրաի իմում՝ զմեզս, մի թէ լուսնէր ինձ
տըր : Այլ զմեզս ատեցի և անարդեցի . և
զօրէնս տն սիրեցի : Ասան այսորիկ լուան
ինձ տըր . և հայեցան ՚ի ձոյն խնդրուածաց
իմոց : Սակայն՝ ով անսխակալ անձ . նե-
րող և գթած՝ երկայնամիտ և անյիշաչար :
Գիտեմ և զայս . և ՚ի նր գրոց քոց լու
եալ եմ, որ ՚ի բարկուածեզ, և զողոր-
մութիւն յիշես . և ՚ի կեանս յայս՝ զո-
ղորմութիւնդ անես ՚ի գործ յաճախանդ .
որպէս յայտնի է առ նինուէացիան . առ
իդ . և առ յայլս բազումս : Անոյն նր
զրեանքն քո ՚ի յիշելն զքեզ, բազմիցս՝
ողորմած և գթած անո՞ւամբ փառանո-
րեն զքեզ . ոմլ և դանիթ ասէ . դու տըր՝
գթած ես և ողորմած՝ երկայնամիտ և բա-
զումողորմ առ ամենեւեան՝ որք կարդան
առ քեզ :

Ապա

Ապաքէն՝ յոյտնի է ո՛լ ան լամ՝ զի
 ըստ այնմ որ արդար ես, բարկանաս մե-
 ղաւորաց. և ըստ այնմ որ սղորմած ես,
 ո՛չ իսկոյն մատնես ՚ի կորուստ, այլ եր-
 կայնամտելով ներես, և դարձին սպասես.
 Այլ վկայէ դաւիթ՝ ո՛չ իսպառ բարկա-
 նայ մեզ ար. և ո՛չ յաւիտեան պահէ
 ռիսս. Ա՛յլ դու իսկ սասցեր օրհնեալ բե-
 բանովդ թէ՛ մի՞ թէ կամելով կամով
 զմահ մեղաւորին. ո՛չ. Ա՛յլ զդարձ և
 զկեանք. Ա՛յլ թէ՛ մեղաւորն յորում պա-
 հու յոգոց հանիցէ, կեցցէ.

Ա՛հա՛ յոյս աներկբայելի. տեղի ա-
 պաստանի՛ և յարկ ապաւնիւնի ան՝ մեղա-
 ւորաց. Օրհնեալ է քո սղորմութիւնդ.
 գովեալ է քո գթութիւնդ. և բարեբանե-
 եալ քո մարդասիրութիւնդ ո՛լ ան մեր:
 Ա՛յնն զի՛ ՚ի բարկութեզ՝ զսղորմութի
 ՚ի գործ ածես. ՚ի դատելդ՝ զհնարս զերծ
 մանցսցանես. ՚ի պատժելդ՝ զճանա-
 պարհ ազատութիւն ուսուցանես.

Ա՛յլ թէ այսպէս, ապա զի՛նչ փոյթ
 երկարապէս ճառել այժմ՝ զորքանուէ
 մեղաց իմոց. և կամ բանալ սուսջի քոյ
 մի ըստ միոջէ՛ որ զանգործս մարդկան
 տեսանես. և ՚ի գիրս քոյ զամենեանս
 գրեալ

զրեալ ունիս ԿՅՆ մանաւանդ՝ ես մեզա
 շորս խնքնին ահա՛ խոստովանեցայ զմե-
 զաւորս դոյս իմ՝ ամենայնիւ. որոց աղա-
 դաւ՝ ՚ի նեքոց բարկութե քոյ կամ՝ և
 եւմ՝ պարտական գատապարտութե:

Այժմ՝ ով ողորմած ան իմ. զգոր
 ծրս ձեռացդ, զգաակերս արարչիդ՝ և
 զգնեցեալս վերստին արեամբդ՝ թողուն
 խարստ ՚ի կորնչի: Քաւիցի ողորմած
 այդ իմոց, որ զամենեցունց զկեան կմիս:

Որեմի՛ աղաչեմ զքեզ մարդասէր
 ան. ողորմած ան. աղաչեմ, և զերեսս ՚ի
 դետին եզեալ՝ արտասուօք թանամ
 զհոգ պատանդանի ոտիցդ՝ և խնդրեմ
 հառաչանօք. զի ՚ի մտաչին իմ՝ առ աղ-
 բիւրդ ողորմութե, մի բարկութի խրա
 տեր. և մի սրամտութի յանդիմաներ.
 և մի մտաներ ՚ի դատաստան ընդ ամենա
 պարտաւոր ծառայիս՝ որ յամի ախիբե-
 րան և անպատասխանի եւմ՝ առաջի քոյ:

Այլ հայեա յիս քաղցրութի. և յւր
 զաղաչանս իմ՝ զոր անմարտը բերանովս
 քեզ մատուցանեմ: Մեղայ յերկինս և
 առաջի քոյ ոմ զանառակ որդին: Ա՛յլ թ
 առաջ սիրով՝ զրկեա դթութի՛ և համ
 բուրեա ողորմութի:

Թող ինձ զամ
 յան

յանցանա խմ, զորս գու լաճանդս զխախտ
քան զիս. և սաս օրհնեաց բերանուիդ
Թէ՛ Թողեալ լիցին քեզ մեզք քո:

Դու ասացեր մարդասէր անձ Թէ՛
ասա՛ գանձօրէնու թիւնս քո զի արդարաս
ցիս: Մհա՛ ասացի և ասեմ՛. մեղաց և ա-
նօրինեցայ միշտ առաջի քոյ. մեղաց քեզ
անձ՛ և առաջի քոյ արարի զշար: Աւրեմն՛
արդարացի զիս սիլ ճշմարտորանդ անձ:

Դու ասացեր մարդասէր անձ Թէ՛
մեղաւորն եթէ դարձցի սախո՛, ևս գթա
ցայց ՚ի նա. և ՚ի ծով ընկածցից զամ
մեղս նորա: Աւրեմն՛ կացո զբանս անդու
ծանելի հրամանաց քոյ սիլ գթած անձ.
գթա՛ ՚ի մեղաւոր ծառայս քո՛ որ աս-
քեզ եմ գիմեալ. և ընկզմեա՛ ՚ի խորս
անհուն ողորմու թիւ քոյ զամ՛ մեղս իմ՛:

Դու ասացեր մարդասէր անձ. ևս
եմ՛ որ ջնջեմ իբրև զմէզ զմեզս քո՛ և
գանձօրէնու թիւնս քո սչ ևս յիշեցից:
Աւրեմն՛ հաճաստեա առ իս զբան քո սիլ
անսուտդ անձ. ջնջեա՛ զամ՛ մեղս իմ՛ և
անհետ արա. հա՛տ և չորացո իսպառ զար
մատ մեղաց իմոց՛ զի՛ մի ևս երևեցել
յիս, և բարկացուցանիցէ զքեզ:

Դու ասացեր մարդասէր անձ. եթէ
իցեն

իցեն մեզք ձեր իբրև զճանձախարիթ,
 իբրև զձիւն սպիտակ արարից: Աստուծո
 առ իս զբան քո ով կարող ամ. զսեպ
 եայս մեզք՝ սպիտակացն և նք արա յամ
 աղանդու թեց:

Դու ասացեր Թր իմ և ամ իմ յ
 քն՝ ի ժամանակս փրկագործու թե քոյ
 թէ՛ սչ եկի կորուսանել, այլ կեցուցա
 նել. և թէ՛ սչ եկի կոչել զարդարս, այլ
 զմեզա՛ որս: Արդարացիս զբանս քո Թր
 իմ. կեցո զմեռեալս մեզք՝ և մի թո
 ղուր կորնչի՛ զսր պատուէն սրեամբդ
 զնեցիբ. Առջեա և զամենամեղա՛նորս ի
 կապանաց մեզաց՝ և ի բանաէ զժոխային
 գործոց՝ առ քեզ սիրով՝ որպէս զսիրե
 լին քո զազարս և կենդանացո՛ւ: Ա՛ն ու
 բախացո՛ զհոգի և զմարմին իմ շնորհօքդ՝
 որպէս զքորսն նարս:

Դու ասացիբ Տէր իմ Յն թէ՛
 եկացք առ իս ամ՝ աշխատեալք և ծանրա
 բեռնեալք՝ և ես հանդուցից զձեզ: Իրա
 ճացն զբանս քո առ իս Թր իմ: Ահա ես
 աշխատեալս ի սէտոյէս մեզս՝ և ծանրա
 բեռնեալս սնորէնու թէ՛ զիմեալեմ՝ առ
 քեզ. ու բեմն՝ բարձ զճանրու թիւն մե
 ղոց իմոց. և թեթեացն զտառտոյեալս
 ով

Ս՛յլ հանգիստդ աշխատելոց և քա՛նիչ
մեղանորաց:

Ս՛յլ տր իմ յն քո՛ գառնդ տյ և
բարձօղ մեղաց աշխարհի. դու վասն այ-
տորիկ կրեցեր գայն քան սարսօելի շար-
չարանան. և հեղլոյ վախտոճական և դան
գին արիւնդ՝ պատարագեցար՝ ՚ի խաչին.
զի փրկեցեսս զմեզ ՚ի դժոխոց, ՚ի յաճի
տենական մահոճանէ և կեցուցես:

Մըդ՝ զնոյն սուկայի շարչարանդ
և զպատոճական արիւնդ միջնորդ արկա
նեմ՝ առ քեզ, և աղաչեմ. զի և ես մի
եմ՝ ՚ի փրկելոյդ և կեցուցելոյդ: Մըս՝
զի մի ևս մեռանիցիմ՝ ՚ի մեզս և կորիցեմ
յաճիտենականապէս. և նք արեանդ քօ
հեղումն ՚ի դուր լինիցի վն իմ՝ Արեմն՝
՚ի պատոճական արիւնդ քօ խնայեա՛ս ս՛յլ
տր իմ. Թոյ ինձ զեմ՝ մեզս իմ՝ գորս
մինչև ցայժմ գործեալ եմ յիմարու թք
իմով: Ա՛ն այսու հետև զսիրտ սք և զհո
գի ուղիղ նորագեա՛ս յիս. զի մի ևս մե-
ղեցեմ:

Տուր ինձ զերկիւղ քօ նք. և բե ե
ռեա՛ս ՚ի նա զհոգի, զմիտ և զմարմին իմ.
Որպէս զի՝ միշտ երկնչիցիմ ես ՚ի սպառ
նալեաց և ՚ի դատաստանաց քոց. և խոր

չիցիմ' և հեռանայցեմ' 'ի մեղաց և յամ'
 թիւր գնացից. և զգուշանայցեմ' միշտ 'ի
 յորէնս և 'ի պատու' իրանս քոյ և 'ի մտի
 ունիցիմ' հանապազ զսոսկալի օր մահուն
 իմոյ և զահաւիւն դատաստան քոյ:

Սուրբ պահեա՛ տր իմ', զհոգի,
 զմիտ, պիղծմտանս և զամ' զգայարանս
 մտքմնոյ իմոյ՝ յամենից յանհաճոյից քոց.
 'ի շար մտածմանց, յաղտեղի խորհրդոց.
 յարատ հացից ու՛ածոց. 'ի մեղսառ ի՞ծ լը
 րոց. 'ի դատարկ և 'ի յանպատշաճ խօսակ
 ցու՞թեց, յարտուղի ըն՞ծացից, և յամ'
 մեղսած ին շարժմանց:

Մղաչեմ' զքեզ տր իմ' և անձ իմ'
 յն քն. փրկեա՛ զիս և պահպանեա՛ յամե
 նից թշնամեաց և յորոգայթից նոցին և
 'ի բնաճից փորձու՞թեց հոգեկանաց և
 մարմնականաց. և մանաւանդ 'ի ներկայս
 կոն վշտացս և փորձանացս: (Իհ ունի
 զձեռն իմս, յիշեա՛ յասիտդէս:)

Վեր ընդ իս հանապազ 'ի յօգներլ.
 և յընկերիլ ինձ փու՞թա՛ յամենացնում'
 ժամու. 'ի սուճէ և 'ի դիշերի. 'ի տան և
 'ի ճանապարհի. 'ի նստիլ, 'ի ննջել և 'ի
 յառնել. 'ի գործել և 'ի հանգչիլ. ոմ զի
 մի՞ երբէք սասանեցայց:

քեզ անկայ ես յարդանդէ մօր իմոյ.
 դու ես յոյս իմ՝ և սպաւէն՝ ի մանկուէ
 իմմէ. դու ես յոյս իմ՝ ի ծերութեան
 իմոյ. և դու ես յոյս իմ՝ և սպաւէն՝ ի
 մահոճան իմոյ՝ և ի միւսանգամ՝ դալատ
 եանն քոյ. դու ես, և ոչ այլ ոք:

Տէր իմ՝ և Մժ իմ՝ Յն. Քն. ահա
 հոգւովս, մտօքս, մարմնովս՝ և նմ՝ պա-
 րագայլւքս, զիս յանձնեմ՝ ի քո ան-
 հուն ողբումութիւնդ. և խնդրեմ՝ զի մի
 զրկիցես զիս ի շնորհաց քոյ. մի մերժի
 ցիս ի խնամոց քոյ. և մի թողուցուս
 զիս ի կամս անձին իմոյ զհալ. այլ ի
 շնորհս քո պահեսցես. ի խնամս քո կս
 ուալարեսցես. և ի կամս քո առաջնոր-
 դեսցես ինձ: Արպէս քո օրհնեալ կա-
 մոցդ հաճոցէ, այնպէս առաջողրեսցես
 ինձ առնել և շարժիլ՝ որ քան եմ՝ ի
 կեանս սոյս:

Իսկ՝ և ի վճարի կիսոց իմոց, աղա-
 շեմ՝ զքեզ յոր իմ. քո անարատ ծնովդ
 միջնորդութիւն. սքն յօհաննու կարա-
 պեալին. սքն ստեփաննոսի նախակիցին.
 և սքն քոյ առաքելոց. և սքն՝ թագեո
 սի և բարդուղիմէսսի և սքն զրկորի
 լուսաւորչացն մերոց. և համոցնից ոքոց

քոյ երկնաճորաց և երկրաճորաց աղօ-
 թիւքն և բարիխօսութիւնքն. քո սը նշա-
 նացն, սըջ Խաչի քոյ կենսատունի. սըջ
 կողամուխ Գերդարդեանդ քոյ. սըջ սոս
 կալեաց Բեկուաց և Փշեղէն պսակին
 քոյ. և այլոյ սըջ գործեացն քոյ չարչա
 բանաց շնորհօք և միջնորդութիւնքն, տուր
 ինձ՝ արթուն մտօք, ուղիղ գիտաճորութիւնք,
 ճշմտրիտ հաճատով, աներկբաց յու
 սով, առսքինական գործով, սացդ խոս
 տովանութիւնք, Տերմադին գղձմախք, սըջ
 և կենարարի Մարմնոյ և Ըրեան քոյ հա
 դորդութիւնք գալ առ քեզ. և արժանա-
 նայ քու՛մդ ամենացանկալի տեսութիւնք.
 և ընդ սըջ երջանկաց և սերկեաց քոյ
 փառաճորել զքեզ ընդ Հօր և ընդ սըջ
 Հոգւոյդ, յաճիտեանս յաճիտենկոյ.

ամէն.

Յաճարտ բանիս ազերսա	նաց.
և գայս հայցեմ՝ օր իմ	նձ:
Օ ի իցէ սա տուփ քոյ շնոր	հաց.
իտալ գեղ և՛ այլոյ մի	բաց:
Օ ի որք սովաճ գղձմախք սր	տին.
առ աղբիւրըդ բարեաց մաա	չին.
Լաճիցիս աղաչանաց նո	յին.
աալով նոցա զպիտա	նին.

Օ ի

Օ ի յամենեցունց բերա
փառքք քեզ յար նոճիրիս

նոց.
ցին:

Ազգութեան աստուծոյ իմն իմնուս

ՏՐ եթէ զըթուես իմ բանաս, բերան
իմ երգեսցէ զօրհնութիս քո: Օրհ-
նեալ համազոյ և միասնական անբաժա-
նելի նք: Արրորդութիդ՝ Հայր և Արդէ
և նք Հոգի. այժմ և միշտ և յաճիտենս
յաճիտենից. ամէն:

Գլխի. Գ.

Քոհանամ զքէն իմ և ձծ իմ,
և օրհնեմ և փառաւորեմ զնք
անուն քո. որ պահեցեր զան-
արժան և զմեղանոր ծառայս քո՝ ի գի-
շերիս յայսմիկ յամենից լատենկից և ՚ի
փերձութեց. և հասուցեր խաղաղութք
՚ի ժամ աստուծոտուս, և սրժանացուցեր
տեսանել զլոյս սղորմութե քոյ:

Եւ այժմ աղաչեմ զքեզ իմ իմ
և ձծ իմ. պահեա՛ զիս և ՚ի սուճնջեանս
յայսմիկ նոյն ամենազօր սջալից. և փրկե-
կեա՛ յամենից լնասաբեր պաասհմանց.

՛՛

'ի յերեւելի և յաներևոյթ թշնամեաց,
և յամ մեղսառիթ խորհրդոց՝ բանից
և գործոց. Եւ գգնացս իմ ուզիղ արա.
զի մի տիրեսցեն ինձ ամ մեղք.

Առաջնորդեալ ինձ 'ի խորհուրդս
բարիս, 'ի բանս ճշմարիտս, և 'ի գործս
անմեղած ինս և օգտակարս:

Գու լեր մերակացու և առաջնորդ
սխալականն ծառայիս քոյ յամ գնացս
իմ. և փրկեալ 'ի գայթակղութի գիւն
'ի հասարակ ա՛նուրս. և գգործս ձեռաց
իմոց ուզիղ արա և յաջողեալ ինձ. Եւ
զու պատրաստեալ գովտացս հոգւոյ և
մարմնոյ իմոց. Եւ հասն խաղաղութի
առանց մեղաց և փորձանաց 'ի ժամ ե
րեկոյնն. Օ ի և յայնմ ժամու փառա՛ն
րեցից գնք. Եւ ըրորդութիգ՝ սրու՛մ միշտ
վայելի փառք յա՛խտեանս յա՛:

Առջեւ ի երկոյն 'ի ժամ անջման:

Գլուխ. Գ.

Յոհանամ գրէն Տէր իմ և Մ
իմ. և օրհնեմ և փառաւորեմ
գնք անուն քո. որ պահեցիր
զանարժան և զմեղաւոր ծառայս քո 'ի
անուն

տունը և անստացի. և հասուցեր խա-
ղաղութիւն 'ի ժամ' երեկոցիս:

Եւ այժմ ազաւեմ զքեզ տը իմ
և ւած իմ. որ արարեր զտիւն 'ի գործել'
և զգիշերն 'ի հանգչիլ ակար բնութիւնս
մերոյ. արդ' ասը ծառայիս քոյ ննջել
մարմնով' և մնալ արթուն հոգւով' և
մտք:

Տէր իմ և ւած. ահա ես ննջեմ, և
անկեալ գնիմ որպէս զի անկենդան. և
նչ գիտեմ զերբ' և զո՞նչ յառնելս իմ.
Վասն որոյ զհոգիս, զմարմին և զամ' սա-
բազայս իմ յանձնեմ 'ի յանհուն ողոր-
մութիւն քո. և խնդրեմ, զի դու ամե-
նազօր աջովդ քո կնէ ետցես զտեղի և
զյարկ, զել և զմուտ ծառայիս քոյ. որով
ննջեցից ապահով և աներկիս զ. խաղա-
ղութիւն և առանց փորձանաց. Աստուծոն
եւ զիս յամենից թշնամեաց հոգեկա-
նաց և մարմնականաց' և յորոպայթիցն ո-
ցին. փրկեալ զիս յերէն' որ չքի ի խա-
նարի. 'ի գիշերացին երկիւղէ, 'ի դիւանին
ցնորմանց, և 'ի վարհուրեցուցիչ երե-
մանց. Մաքեալ զմիտս իմ յամենից թիւր-
մաւածմանց, յաղտեղի խորհրդոց, և յա-
մենացն մեղաւածին շարժմանց. Ասցո սպա-
հա

հապան և մերակացու յոնցա՛նոր ծառայ
խա քոյ՝ զբանակս երկնայնոցդ զհնու՛նորս
Թնց ընդ իմոց հրեշտակին. և զնշան ամե
նայազԹ խաչի քիզ . որովք ննջեցից ա
պահով և աներկիւղ՝ ՚ի գիշերիս յոյս
միկ, և ժամանեցնց խաղաղուԹի՛ք՝ ՚ի ժամ
առա՛նօտուն. զի և յայնմ՝ ժամու փա
ռա՛նքեցից զհայր և զորդի և զնք հս
գիզ՝ որում միշտ վայելէ փառք և երկր
պագուի յաճիաննս յաճիտենից. ամէն:

Ազօլէ վասն հասորսի ննջիւց, և ճանաճանք
վասն ընտանեաց և երախտաճոցաց:

Գլուխ Ե.

Աղ և՛ աղաչեմ և խնդրեմ՝ ՚ի
քէն ո՛վ բազմադուԹ ան՝ վասն
ազգիս մերոյ հնոց և նորոց և
համօրէս հաճատով և յուսով՝ ՚ի քեզ
ննջեցելոցն. Ա՛յ՛ն մանաճանդ՝ վասն իմոց
մարմնաճոր և հոգևոր ծնողաց. եղբարց.
քերց. ազգականաց, սիրելեաց և բարե
կամաց. և հոգևոր վարդապետաց. ՚ի բա
րիս կրԹողաց և ուսուցչաց. և ան՝ աշ
խատաճորաց և երախտաճորաց մերոց՝ ՚ի
քեզ ննջեցելոց: Ա՛յրս յիշեսցես յո

ղոր

ղորմութիւն քոյ յաճուք մեծի դալստեն
 քոյ. թողութի շնորհեսցես ամ՝ մեղաց
 և սխալանաց նոցին. և դասեսցես ընդ
 սբս քո յաջակողման դասուն. և տացես
 լսել զերանաճէտ բարբառն քո թէ՛ ե-
 կաց. քօրհնեալք հօր իմոյ. Ա՛ճ բսա և
 բախտեաց նոցին որ առ մեզ՝ միոյն բիւ-
 րապատիկս հատուցես՝ ի հոգիս նոցա.
 և զմեզ անդատապարտ արասցես՝ ի նո-
 ցին պարտուցն. և քեզ փառք յաճիտ-
 եանս յաճիտենից, ամէն :

Ա զսբս վասն թշնամեաց և շարակամաց :

Գլուխ . Թ :

Արդ՝ սիլ ողորմած և բազմագութ
 ամ իմ՝ Յն Քն. վասն իմոց ըն-
 տանեաց և բարեբարաց խնդրե-
 ցի զբարիս և զողորմութիւնս ՚ի քէն՝
 որպէս հարկն է, և պահանջէ օրէն բնու-
 թես մերոյ. Ա՛յ յժմ՝ ադաչեմ՝ զքեզ և վա-
 իմոց թշնամեաց. որպէս և դու իսկ ասա-
 ցեր օրհնեալ բերանովդ թէ բարի արա-
 բէք ատելեաց ձերոց . Ա՛րեմն՝ անկեալ
 առաջի քոյ խնդրեմ՝ յամենառատ ողոր-
 մութէդ, զի ողորմեսցիս և իմոց ամենից
 թշնամեաց և ատուղաց . շարակամաց և
 վաս

փնտասատճաց. և սյրոց ամենեկոցոնց՝ որք
 զձ առպէս քումմէ զչօրիս խորհին և ի ո
 սին դորձեն, և գործել կամին. և սք
 բամբասեն՝ վատարանեն, և հայհոյեն
 զիս՝ թէ իրաւամբ, և թէ անիրաւամբ.
 մի բարկանար նոցա վասն իմ՝ ար իմ.
 այլ՝ ներես և թող զմեզս նոցա:

Քանզի՛ նորա առիս մեղանչեն՝ որ
 յիրաւի մեղաւոր եմ՝ և արժանի ամ
 բամբասանաց և նախատանաց: Աս առ
 քեզ մեղանչեմ՝ որ արդար ես յամի, և
 միշտ բարերար ինձ: Աւրիմն՝ եթէ նորա
 արժանիք են բարկուածն քոյ, ապա՛ բիւ
 բասպատիկ ես եմ՝ որչի բարկուածն և
 արժանի պատժոյ քան զնոսա:

Ասան այսորիկ՝ աղաչեմ զքեզ ար
 իմ՝ որ ես աղբիւր ամ՝ բարութեանց՝
 և ծով անհուն ողորմութեան. զի ողորմեա
 զիս նոցա՛ և ինձ ընդ նոսա. և ներեսցես
 ամենից սխալանացն՝ որք առիս. և դար
 ձուսցես զնոսա՛ ի չարեաց, փոխարկե
 լով՝ ի բարիս: Արպէս զի ամենեքեան
 զգաստացեալք՝ ըստ հաճոյից քոյ զնաս
 ցուք. և փառս վերառաքեսցուք քեզ
 ընդ հօր և ընդ սրբոյ հոգւոյդ. այժմ՝ և
 միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ազգութեան արժեքներէն. իսկ հասարակ արժեք
 և ինքնաշնորհ հայոց:

Գլուխ. Լ:

Եւրոպայի արդէն յերկիր խոնարհեալ
 ևս ամենախաղ և բազում շար
 եօք և անօրէնսք թէ լցեալ ծա-
 ոայս քո՝ արդէն յերկիր խոնարհեալ
 կորագլուխ անձամբ և մեծակազմն ող-
 բով 'ի խորոց սրտէ հառաչեմ առ ամե-
 նագթած անդ իմ, և աղաչեմ: Ասան
 ողորմելոյ և անտիրացելոյ ազգիս մերոյ
 աղաղակեմ առ քեզ սվ ողորմելեաց ո-
 ղորմած և անտիրացելոյ անձաբացե-
 լոց ծար: անօգնականից օգնական. ան-
 յուսից յոյս և ապահէն. նեղելոյ և մշտա-
 ցելոյ հանգիստ և մխիթարութի: Գո-
 չեմ առ քեզ մեծաւ թախանձանօք, բաց
 անքաշս քո, և տես զողորմելութի մեր.
 տես զփոքրիկ հօտս քո թէ՛ ո՞րպէս է
 ցրտեալ և տարագրեցեալ ընդ անկի-
 կիր և մատնեալ 'ի ձեռս օտար տերանց
 և թշնամեաց զրկեալք 'ի սեպուհ ընտ-
 կութեց և 'ի հայրենեաց իւրեանց:

Ահ. սրբ են որպէս զնաւ զեկաբեկ
 տատանեալք յալիս ծովու՝ առանց զե-
 կա

կախորի. և որպէս զոչխար մտորեալք 'ի
 յանաստատի առանց հախուի. Ա՛ն ոչ ու-
 նին զմօսէս որ աւաջնորդեացէ. և ոչ
 ունին զյեսուս որ ընդդէմ թշնամեաց
 կացցէ. և ոչ ունին զգաւիթ' որոյ վասն
 զհաճոցալն պատարագս մատուցցէ. քեզ
 և զսուր բարկութե քոյ յեսս դարձուս
 ցէ. Ա՛ն ոչ ունին զմարգարէ. թագաւոր,
 իշխան, և առաջնորդ. և ոչ զօգնութի
 իմն յուսաեքէ:

Աշխանք մեր և ազատագունք՝ մեր
 կացեալք յիշխանութեոյ և յընչից՝ և
 անկեալք ընդ իշխանութիւնայլոյ՝ ծա-
 ապեն ոլորմելարար:

Հասարակ ժողովուրդք մեր գրաւ
 եալք 'ի ներքոյ ծանր լծոյ և հարկի այ-
 լազգեաց՝ հազիւ թէ հայթ հայթանօք
 գտանեն զապրուստս կենաց իւրեանց և
 որոյ զսերմանեալն և զվաստակսն այլք
 ուտեն և վայելեն:

Նկեղեցիք վայելչազեղք և վանո-
 րոցք սրայծառաչէնք՝ որք յանուն քո և
 'ի յիշատակ սքոյ քոյ սիրելեաց կառու-
 ցան. հողւոյդ սքոյ օժմամբն կնքեցան. և
 ամենայաթ խաչիդ նշանաւն պսակեցան:
Յորս մատչիւր սրատարագ գառնդ նոյ՝ ի
փքր

փրկուած իւն աշխարհի. յորս կատարէին
 սրբապարծ և հոգեկեցոյց խորհուրդք
 քո: Յորոյ ելանէին և վերստ աքէին առ
 քեզ ձայնք օրհնուեց և փառքանուեց,
 բուրմունք հոգևորինք, նուէրք հաճոյա-
 կանք և աղօթք հաշտարարք: Արքա՛հա ը
 մեծի մասին ամայայելք և արականելք,
 գողոց և գազանց օթարան են դարձելք:

Յիրա՛ւի՛ ձգեաց թշնամին զձեռն
 ՚ի ցանկալիսն քոյ: Մաին հեթանոսք ՚ի
 ժառանգութիւնս քոյ և պղծեցին զսր
 տաճարս քո: Արահք և սրբութիւնք
 նոցա դարձան յապականութիւն: Սուգ
 սուին ճանապարհք նոցա: Հատան երթ
 և եկ տօնից տարեկանաց նոցա: Ասեցին
 ՚ի նոցանէ ձայնք օրհնութեց և փառա-
 բանութեց: Վաղանք և յախշտակողք
 մուտ և ել առնեն ՚ի նոսա: Աքանչեւա
 բար դամբարանք և բժշկարար նշխարք
 սրց քոյ որք ՚ի նոսա, կոխան եղեն օտից
 անսրց և պղծոց. քահանայք և պաշտօն-
 եայք նոցա հալածեալք և փոխտանայք
 աստ և անդ, շատքն և սղերեցեալք,
 սպանեալք և անյայտ եղեալք: Աստի՛
 եղաք մեք մնացորդքս նախատինք դրոց
 եաց՝ և այսին կատականաց թշնամեաց
 մերոց:

ԱՄԷ

Վրդ՝ այս Կամ եկին և դան 'ի վերայ
 մեր վասն մեզաց մերոց : Քանզի մեք
 մեզաք, անօրինեցաք, և ապստամբեցաք
 'ի քէն. վասն այսորիկ և դու թոյլ ե-
 աուր այս Կամ չարեաց դալ 'ի վերայ մեր
 և տիրել մեզ, և մասնիլ 'ի ձեռս թշնա
 մեաց՝ սերանց ապստամբողաց . սրպէս
 ահա եմք տառապեալք 'ի վերայ Կամ երկ
 ըի այսօր վասն մեզաց մերոց : Աւրեմն՝
 Կայդ մերում արդարութիւն . և ամօթ
 երեսաց մերոց :

Վրդ՝ այժմ՝ առ ո՞վ դիմեսցուք
 ո՞վ Կամ մեր, և ո՞ւմ պատմեսցուք զցաւս
 մեր, եթէ ոչ նոյնոյ բարկացելոյդ . որ
 որպէս արդարութիւն խրատեցեր և հա-
 ըրեր զմեզ . կարող ես և դու ողորմուիք
 անդրէն վերստին բժշկել և մխիթարել :

Վասն որոյ՝ ահա անկանիմ առաջի
 անոխակալիդ Կայ. և ըստ անստակին դո-
 չեմ, մեզաք յերկինս և առաջի քոյ. մե-
 զաք ստեղծողիդ մերոյ. մեզաք բարերա-
 ըիդ մերոյ և Կայ :

Վղաչեմ զքեզ անոխակալ Կամ դար
 ձիր 'ի բարկութիւն քումմէ՝ և անցո՞ 'ի
 մէնջ զցասումն քո. մի յիշեր զմեզս
 մեր զառաջինս . վաղվաղեացէ առ մեզ
 ողոր

ողորմութիւնքո. զի ազքատացաք յոյժ:
 Օտարութիւնք, զարթիւնք, արիւն և մի մեր-
 ժեր զմեզ խապառ. Մի մատնաբ գող-
 քատութիւն և զնեղութիւնս մեր. Արի
 արժեքն մեզ և փրկեալ զմեզ վասն
 անուանքոյ որ կոչեցեսալ է՝ ի վերայ մեր.
 Մի մատնեք զմեզ խապառ վասն անուանք
 քոյ. մի ցրեք զուխտս քո. և մի՛ ի բացեաց
 առնեք զողորմութիւնս քո՝ ի մէջն:
 Օ ի դու միայն ես ար մեր և թագաւոր.
 դու միայն ես փրկիչ մեր և օգնակոն.
 դու միայն ես սպասէն մեր և յոյս. Օ ի
 բաց ի քէն գայլ որ սչ զխտեմք. և զա-
 նուն քո կարգամք հանապազ. Տես զատ
 ռապանս ազգիս մերոյ. հաս յողորմութիւն
 և այց արա.

Ա՛ն որպէս զթայիր հնոյ ժողովրդ
 եանն վասն արբահամու, խահակայ, յա
 կորայ՝ և վասն դաւթի ծառայից քոց.
 զթաւ և այժմ՝ նորոյ ժողովրդեանդ և ին
 քու հօտիդ, վասն սրբուհւոյ Աճաճնի
 անարատ ծնողի քոյ. և սքն Յօհաննու
 կարապետին և մկրտչին քոյ. սքն Ստե
 փաննոսի նախկին վկային քոյ. սքն Առա
 քելոց և Մարգարէիցն քոց. և սքն
 Առաքելոցն և յատուկ լուսաւորչացն
 մեր

մերոց Թաղէոսի և Քարդուղիմէոսի, և սէջն Գրեգորի բաղմաչարչար վկային քոյ. և նորին Արդւոց և Թառանց ընտրելոց ծառայելի քոյ. և սէջ Հռիփսիմեանց և Գայիանեանց յաղթող վկայիցն քոյ: Եւ բարեխօսութիւն սէջ Հայրապետաց և Վարդապետաց. Ղպնաւորաց. Մարտիրոսաց. Սուսանաց. և ամենից սէջ քոյ հնաց և նորոց՝ յայտից և անյայտից:

Եւ և բարեխօսութիւն սէջ քոյ երկնաւորացի՝ Գարրիէլի և Միքայէլի և ամենից անմարմնական դասուցի:

Օ՛հ եթէ վասն բաղում մեղաց մերոց և անօրէնութեց, առ ժամանակ մի թողեր զմեզ. դարձուցեր զերեսս քո՛ր մէնջ և արամեցուցեր. վասն պատճառան արեան քոյ՝ և վասն արդարութե սիրելեաց քոյ՝ դարձ առ մեզ. և ողորմութիւն քով մեճաւ՝ ողորմեսց մեզ. երկեցո՛ զերեսս քո մեզ՝ և ուրախացո՛ զմեզ, որպէս ասացեր առ եսացեալ: Եւ սեցո՛ և մեզ զայն երսնաւէտ ձայնն թէ՛ լուսաւորեալ եկեղեցիդ հայաստանեաց և ուրախ լեր. զի հասեալ է յոյս քո: Եւ հաւաստի ես դարձուցանեմ՝ ի քեզ

քեզ զխաղաղութիւն իբրև գոհա . և
զմանկունս քո 'ի հեռաատանէ 'ի վերայ
ուսոց իւրեանց բարձեալ բերիցեն .
Յիրա՛ն 'ի' այդպիսւոյ սմենակարողի այ
ողորմութեան եւք մնացեալ ասլաստան՝
ողորմած ան :

Աւրեմն հաշտեաց ընդ մնացորդաց
Ժողովրդեան քոյ . փրկեալ զմեզ մեծա՛ն
սքանչելիօք . Ժողովեա զմեզ 'ի գող սի-
րոցդ և մխիթարեա . 'ի փառս անուն
քոյ սքոյ որ կոչեցեալ է 'ի վերայ մեր :

Մ
և ' ազաչեմ՝ զքեզ ար իմ և անձ
իմ . վասն ամացայելոց և անշքայելոց
վանորէից և եկեղեցեաց մերոց . Աւր
մեզ՝ որք ահա նեղեալ անձամբք՝ աղա-
ղակեմք առ քեզ :

Մի յիշեր զմեզս մեր որք բարկա-
ցուցաք զքեզ . այլ յիշեա՛ զսքսն քո՝
որոց յանուն կառուցան եկեղեցիք մեր .
Օնր՝ և զմաքուր նշտարս նոցա՝ որք
ամփոփեալք են 'ի նոսա . և զսրբութան՝
յորոց վերայ անուն քո կոչեցեալ է :

Եւ ոչ եթէ վասն արդարութեան
իմոյ արկանեմ՝ զայս աղերս առաջի քոյ .
այլ՝ վասն բաղում գթութե քոյ . և վա
սիրոյ սիրելեաց սքոյ՝ և սրբութե քոյ :

Աւրեմն

Աւրեմն՝ աղաչեմ՝ գրեզ՝ ողորմած
 անձ՝ գլխած անձ. վասն անհուն ողորմուէ
 քոյ. ՚ի սէր սրբոց եկեղեցեաց և սրբու-
 թեանց քոյ. բարեխօսութիւն քեզ հա-
 ճոյացելոց սրբոցն քոյ. և միջնորդութիւն
 նոցին չարչարանացն՝ պատուական ար-
 եանն, և մաքուր նշխարաց և դամբարա-
 նացն. ողորմեա՛ և այց արա՛: Արպէս տա-
 ռապեցուցեր բարկութեամբդ, նմանա-
 պէս բժշկեա և մխիթարեա՛ ողորմութիւնդ.
 Օ՛րբպէս տեսին աչք մեր զամացութիւն
 և զապականութիւն նոցին վասն միզաց
 մերոց, տուր մեզ տեսանել վերատին
 զվերանորոգութիւն և զպայծառութիւն
 նոցին՝ վասն սիրելեաց սրբոց քոյ:

Եւ որպէս հատան և լուսին ձայնք
 օրհնութեանց և փառաբանութեանցն
 ՚ի նոցանէ, արա՛՛ զի վերատին զօրասցին
 և բարձրացին ՚ի փառս անուն քոյ. զի
 ծանխցեն ամենեքեան թէ՛ կոչեցեալ է
 անուն քո ՚ի վերայ մեր՝ և նոցա: Օ՛րբ
 և մեր տեսանելով՝ վերաօտքեցուք
 փառս և գոհութիւնս ՚ի յերկինս քեզ
 ընդ հօր և ընդ սրբոց հոգւոյդ. պի՛մ
 և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից.

ամէն:

Ե 7

Հոսք

Ընորհանդալուելիս ասա քի՛ լասն յարուսի Բարեբա
բոնելիցն որս ասա ազխս հայոց: Ա՛ն խնդրու՛ածք
գարշեալս զի եւեւ ողորմեացի, եւ Բարեբարեացի:

Գլուխ. Ը.

Արակրկնելով զպաղատանս իմ
արդէն՝ առ ողորմածդ Ա՛ն խնդ
րեմ եւ վասն մնացորդացն ազ
գիս մերոյ. Ա՛յսինքն՝ վասն վանորէկց. եւ
եկեղեցեաց. եւ վասն եկեղեցականաց եւ
բոլոր Ժողովրդեանս մերոյ. զի զորս
պահետլ ես մինչև ցայժմ՝ ի հաստատու
թեւ եւ ի բարեկարգութեւ, աղաչեմ մե
ծաւ թախանձանօք, զի եւ ես պահեսցես
՚ի խնամս քոյ ՚ի փառս անուանդ քում
սրբոյ:

Ան հայեր ՚ի մեզս իմ եւ յանարժա
նութիւնս իմ. այլ հայեաց ՚ի քոյ անս
տառ սէրդ եւ յանբաւ մարդասիրութիդ:

Ան զորս խնդրեմ ես յն խնոյ սխալ
կոտ բնութեւս, եւ ըստ տկար մտայս, դու
կատարեա զինդ իրս իմ քոյով ամենա
դէտ եւ անսխալ իմաստութիքդ. որ լաւա
պէս գիտես զպէտս եւ զօգուտս մեր՝
քան զոր մեք խնդրեմք եւ իմանամք:

Ըրդ՝ յառաջ քան զինդրո՛ւածս
 իմ, իբր զազերս տարածեալ առ աջի՛ անդ
 իմոյ զգլխա՛ւոր և զմեծամեծ բարերա-
 բու՛թիւնսդ. զորս արարեալ ես յառկա
 պէս ազգիս հայոց՝ յիշեմ՝ մեծա՛ն շնոր-
 հակաբու՛թք. Օ ի եթէ ոչ վասն մերոյ
 արժանա՛ւորութեն, գոնէ՛ ՚ի նն խնայելով,
 գթայիս ՚ի մեզ, և ևս սորմեացիս:

Ըրդ՝ նախապէս ՚ի յիշումն անեմ
 առ քեզ՝ ո՛վ ար իմ՝ Յն Քն. դքոյա-
 կերս և քոյահաստատ Ըթող՝ զբա-
 հա՛ւատոյ և բա հոգւոյ ճնօյն մեր գնբ
 Լջմիածին. Օ որ քոյով իջմամբդ հիմ
 նարկեցեր. անպնով յո սովդ ձեակեր-
 պեցեր. և ամէնիմաստ ճարտարապետդ
 կառուցեր և հաստատեցեր. Օ ար Լջ-
 միածին սսեմ՝ զոր իբրև զմի պոյժաւա
 դոյն առեգակն ծաղեցեր ՚ի դաշան արա
 բատեան. և որպէս զմի լուսատու և
 պատու՛ական ակն փայլեցուցեր ՚ի քաղա
 քըն վազարշապտա. զոր իբրև զմի շաե-
 մարան անսպտուելի շնորհայդ կազմեցեր
 ՚ի յազգս հայկո՛ղեան. և իբրև զմի մշտա
 բուղիս ազրիւր հոգեպարար պարգևացդ
 բղխեցուցեր ՚ի վլձակս թորգոմեան:
 Ասան որոյ՝ ցանկալի և նախանձի ի զնա
 արա

արարեր 'ի յաչս ամագոց և աշխարհաց,
Իսկ՝ և զայս միակ՝ դերազանցադոյն, և
անհամեմատ պարզ և ս, յատկական սի-
րով մեզ հայազնէ իցս, և քու մզ փոքու
հօտիդ շնորհեցեր: Ահ ոչ միայն այս,
այլ և բազմօք եղանակօք յատկացուցեր
զազգս մեր յատուկ սիրով 'ի մէջ ամ
ազգաց:

Քանզի՝ են թէպէտ իւրաքանչիւր
ազգաց և ժողովրդոց Աթոռք և եկեղե-
ցիք, սակայն ոչ են լուսաձև և անձակերտ՝
որպէս Աթոռն մեր սք Աջմիածին:

Ան թէպէտ այլոց ազգաց հաճա-
տացելոց հոյնճապետք և լուսաճորիչք
սքք, սակայն ոչ են 'ի հնգեաասան ամս
'ի բովս փորձու թէ բազմատեսակ չարչա-
րանօք մաքրեալք, պարզեալք և 'ի մա-
հուն կինդանի մնացեալք, ոնդ Ալուսաճո-
րիչն մեր սքն Վրիգորիոս:

Ան թէպէտ այլոց ազգաց գիր և
տառ՝ մարմնացուցիչ անմարմնոց և անձայ-
նոց բանիդ, սակայն՝ ոչ են յատկապէս
'ի քէն շնորհեցեալ և մատամբ քով
գծեցեալ որպէս գիրս մեր:

Առչեցեր թէպէտ զազգս բազումս
առ քեզ՝ և հաճատացեալս քեզ արա-
րեր

բեր, սակայն՝ քարոզու թիւ և վարդապե-
տու թիւ սրբազանից անսքելոց և աշա-
կերտացն քոյ: Բայց՝ զազգս հայոց՝ (ո-
րովհետեւ էր յատուկ քեզ սիրելի,) ո՛չ
շատացար աշակերտօք և քարոզու թիւ առ
ձեռն բերել. այլ որպէս թէ՛ աշխատե-
ցար անաշխատօք և ամենակարողք Խժ՝ և
հոգացեր այնքան, մինչ զի՛ բունու թիւ և
անօրինակ հրաշիւք առ քեզ կոչեցեր,
և քեզ սեփական ժողովուրդ արարեր:

Բայց ազգաց՝ թաւաճորս և մարմ-
նաւոր իշխօղս կարգեցեր. մեզ հայոցս
ազգի՛ և քոււմի փոքեր հօտի՛ դու ինքնդ
եղեր թաղաւոր՝ ար և իշխան: Բնանդե-
լով և մեզ թէ՛ իմ և իմայնոց թագաւն
բու թիւն չէ յայսմ՝ աշխարհի: Եւ թէ՛
որք քրիստոսեանքն են, գմարմինս իւր-
եանց՝ ի խաչ հանիցեն. լս սքնս պօղոսի
հարազատին քոյ:

Եւ որ երբեմն տանջես զմեզ և
խրատես ձեռօք այլազգեսց, այն և ս հայ
բականի և յատկականի սիրոյդ են ցոյց ք-
զի զոր սիրես, խրատես և յանդիմանես:
Արք ամենեքեան են նշանք և քարոզք
քոււմի յատկականի և գերազանցադու-
նի սիրոյ և գթու թեղձ՝ զորս ունիս առ
խղճալի ազգս հայոց: Յե

Յերաւի՛ ո՛վ ար իմ, ո՛չ այսպէս
արարեր այլոց ազգաց և ժողովրդոց՝ ուղ
արարեր մեզ:

Արդ՝ այսքանեաց բարերարութեց
քոց զիտխտրէնն՝ զոչ այլ ինչ ունիմք
հատուցանել քեզ. միայն թէ՛ գիտաս,
և զգոհուածիս շնորհակալութիւնս հանդերձ՝
քեզ անկարօտիդ նայ մատուցուք յաւել
տեանս յաւիտենից:

Արդ՝ որ զմեծագոյնսն և զգերա-
զանցագոյնսն արարեր, զփոքրագոյնսն և
զհեշտականսն մի խնայեր՝ ի մէնջ ո՛վ
բարերար և ոգորմած Թ՛ առ որ նամ ինչ
կարելիք են և դիւրինք:

Արեմն՝ ազաչեմ զքեզ ո՛վ բարե-
րար և ոգորմած Ա՛ճ. զքոյահաստատ
Աթոռն և զմայրն մեր նք Աջմիածին՝
(գոր իբր յատուկ փառք, պարծանք և
մխիթարութիւն մեզ հայագնէ իցս և լու-
սաւորչակրօն հօտիս շնորհեցիր,) հաս-
տատուն և անշարժ պահեալ զնա՛ ի վերայ
անխախտելի վիմիդ՝ ըստ անսուտ խոստ
մանդ քոյ:

Անպակաս արա՛ ի նմանէ զմշտագեղ
և զհոգեպարար շնորհս հոգւոյդ սրբոյ
մինչև ի կատարած աշխարհիս՝ ի մեծ
Թա

Թարուծիւն և 'ի զոճարձուծիւն մեզ
և և կեղեցեացս մերոյ :

Օնա՛ զոր հաստատեցեր 'ի մեզ,
գորացո և պայծառացո օրրասօրէ՛ և վայ
լեցո ընդ ւամ՝ ծագս երկրի՛ 'ի վառս
անուննդ քում սքյ :

Օնք Տեղին օտից քոյ միշտ վա-
ռաւորեա՛յ յաչս ամի ըսա ճշմարիտ խոստ
մանդ քոյ :

Փշրեա՛ ամենակարող զօրուծքդ
և խորտակեա՛ որք հարցին ընդ վէմն այն,
և կուրացո զաչս այնոցիկ որք նենդուք
հացին 'ի նա :

Օարդարուն և պերճ պահեա՛ զնա
միշտ քոյարնաիր Հայրսպետօք . շնորհա
փայլ Այլսկոսոսօք և Արդապետօք՝
և ւամ՝ մանկամբք :

Եր օգնական և ձեռնառու ներկայ
ացելոյ Հայրսպետին մերոյ (այս անոն)
Աթուղիկոսին՝ յամենայնում ժամու
'ի յամ՝ քոյահաճոյ գործս և յընթացս
նորին : Պահեա՛ զնա խաղաղուծք և եր
կար ամօք՝ 'ի պայծառուծիւն քումդ սքյ
տան, և 'ի մխիթարուի ծառայիցս քոյ :

Ե՛ւ ընդ սրբոյ Աթոռոյն մերոյ՝ պա
հեա՛ և զայլ ւամ՝ Անորացս և զԵկեղե
ցեսս

ցիսս մեր. հանդերձ Մ. առջնորդօք Այր
 դասպետք, Քհնայիւք, Իշխանօք, Ժո-
 դովրդավք, և ամ՝ մանկավիթք նոցին՝ Ի շե-
 նուլթե, Ի բարեկարգուե, և Ի խաղա-
 դուլթե. աղատ և անարատ յամենից օ-
 տար և Ի թիւր աղանդոց:

Օքո ամենայալթ զօրու թիդ. զան
 պարտելի նշաննք խաչիդ. զբանակս երկ
 նային զհնօճորուեցդ, և զդասս ամենից
 սրց քոց՝ կացո սահապան եկեղեցեացս
 մերոց և սոցին մանկանց՝ զտիւնն ողջոյն
 և զցիշերն ողջոյն. և վրկիս յամենից հո-
 գեոր և մարմնաւոր թշնամեաց և փոր-
 ձուլթեց. զի փառաւորեսցի Ի նոսս ա-
 նուն քո յա՛խտեան:

Տէր ամ մեր, տուր հոգեոր Հոլ
 ունաց մերոց և Մ. առջնորդաց՝ զքոյա-
 շունչ իմաստուլթիւնդ՝ զքոյապատուէր
 հեզուլթիւն և զխոնարհուլթիւնն. ուղղի՛
 ըստ կամաց քոց հովուելով զհօտս քո,
 Ի յերևել հովուապետիդ, կարիցենն ա-
 սել համարձակուլթիւ՛ ահա ես և ման-
 կունք իմ. և ընդունել Ի քէն զփա-
 ռացն սոսկ:

Սպառազինեալ զնոսս զօրուլթիւ և
 արիուլթիւ՝ զի կարիցենն ընդդէմ կալ
 ոչ

ոչխարամորթ գայլոց և ասպականչաց և
կեղեցեաց և կրօնից մերոց:

Տուր քահանայից մերոց զգաստու
թի և մարբութիւն: Արպէսզի՛ կարիցեն
արժանապէս ծառայել քումի՛ սթյ խոր
հըրդոց. և լինիլ համարձակ միջնորդ
այդ և ժողովրդեան՝ զտղթսնոցա քեզ
մատուցանելով և զողորմութիւնս քո
առնաս իջուցանելով, որք և ըստ հա
ճոյից քոց շահելով զտոճեալ մասն
քո, ապին 'ի քէն զբաղմապատիկն:

Տուր նոր՝ սարկաճագաց, դպրաց և
ամենից մանկանց և կեղեցեաց մերոց՝
զպարկերչտութիւն և զուսումնասիրութիւն:
Արպէսզի՛ իւրաքանչիւրքն յոր կոչումն
կոչեցեալ են, 'ի նմին կացցեն առանց
տրատոյ. արժանապէս ծառայեսցեն և
կեղեցեաց քում սթյ. և կոչիցին 'ի քէն
ծառայ բարի, ազնիւ և հաճասարիմ:

Մնկալ նոր զաշխատանս աշխատաճո
բաց, և զնոճէրս տոճողաց և կեղեցեաց
քում սթյ՝ 'ի փառս և 'ի հաճոցս քոց. և
տուր նոցա փոխարէն զբաղմապատիկ
քստ հոգեաց և ըստ մարմնոց. և արա՛ ար
ժանի այնմ երանութեանն՝ զոր ողոր
մածքն ժառանգեն:

Տուր

Տուր տր՝ իշխանաց և զլիսանորացն
 ժողովրդեանս մերոյ՝ զբարեպաշտութի
 և զսերտ հաւատս՝ առ քեզ։ Օսէր և
 զմիաբանութի՝ առ միմեանս. և զգութ
 և զկնամածութիւն՝ առ աղքատս և իոր
 ձանաւորս։ Քաղցրացն և սիրեցն զնոսս
 յաշս ամ՝ իշխողաց և բանաւորաց. ողոր
 լինիցին՝ պարծանք և ուրախութի եկե
 ղեցւոյդ քոյ, ձեռնտու և մխիթարուի
 հասարակութեն, և հաճոյալն ծառայք
 քեզ. և առցեն՝ ի քէն զվարձս ընդ ամ
 սուրբս քո։

Յիշեալ տր զբոլոր ազգս մեր՝ զվոք
 ընկ հօտս քո զամենեւեան, ուր և իցեն.
 զմեծս և զփոքունս. զարս և զկանայս. և
 այց արա ամենեցունց վասն մեծի ողոր
 մութի քոյ։ Տուր ամենեցունց կեալ
 սիրով և խաղաղութիւն. լուսանորհաւանդ
 հաւատով և առաքինական գործով. ա
 պահով կենօք և բարօճօք կենցաղաւա
 րութիւն։ Ար ամենեցունց ձեռնտու և
 օգնական յամ ժամանակի. ի ննջել և
 ի յաւնել. ի ասն և ի ձանադարհի. ի
 ծովու և ի ցամաքի. ի յառս և ի սուրս.
 ի վարս և ի վաստակս։ Եւ զամ օգտարար
 և անմեղածին գործս նմ յաջողեալ և ի
 բարին և զերեցոյս։

ՄԵ

Միև՝ դՏիւնդայելսն և զդաւազ
 նեալսն առողջացն: Օտրամեալսն և ըզ
 վշտացեալսն սիւսիեա և ուրախացն:
 Օքանաարկեալսն և զգիբեալսն ազա
 տեա: Օփորձանաւորսն փրկեա: Պա
 կասաւորացն լից զարակասուլիւնսն հո
 գեկանօք և մարմնականք: Մենայն ան
 ճարից և անօգնականաց հաս յօգնուլի
 և այց արա: Օանդարձսն և զյամառ
 եալսն՝ ի Տիգրս, դարձս ի շար ճանապար
 հաց իւրեանց: Աւճամենեցունց ողորմեա
 ըստ մեծի սողորմուլիւն ըստ, և սահեա
 ի խաղաղուլիւն: Արպէսզի՝ ամենեցունց
 ողորմուլով՝ յամենեցունց փառաւորեա
 ցիս միշա:

Միև խնդրեմ՝ ի քէն Թր իմ և
 Թճ իմ. զի տացես Թմ՝ աշխարհաց զխա
 ղաղուլիւն. Թագաւորաց հաշտուլի.
 ստորագրելոց սէր և հնազանդուլիւն.
 քաղաքաց, գաւառաց և գիւղորէից շե
 նուլիւն և ապահովուլիւն. պղերաց և
 անդաստանաց գտղաբերուլիւն և Թմ՝
 բարեաց ինուլիւն և առատուլիւն:

Միև բարձցես քոյով ողորմուլի
 յԹմ՝ աշխարհաց և ազգաց, և մանաւանդ
 յերկրէս և յզգէս հացոց, զԹմ՝ ցասումն
 և

և զայլ ազգի ազգի ձախորդութիւնս.
 զհիւանդութիւս և զպէսպէս ցաւս. զսով,
 զսուր և զմահտարաժամս. և զայլս ան
 վշտաբեր և զվնասատու սրատահմունս.
 որք յամենազօր հրտանէզ շարժեալք՝
 գան 'ի վերայ մեր վասն մեզաց մերոց:
 Արպէսպի յամի և յամենեսեան անուն
 քո փառաւորեացի յաւիտեանս յաւի
 տենից. ամէն:

Ա զօրք սառ յմիտոտուրք Աճառինն Մարիամ:

Գլխի. Թ:

Յետ այսքան վշտազնեալ ան
 ձամբ՝ բաղխելոյ զդուռն ողոր
 մութն նոյ մերոյ և միաճնի որդ
 ւոյ քոյ (Յի Բի), այժմ լալագին դիմք
 առ քեզ դիմում՝ զմաքուր ստիւք քովք
 փարիմ և բաղխել՝ զդուռն մօրդ ողոր
 մութն՝ սիլ ամէնօրհնեալ նք Աճառինն
 Մարիամ: Եւ զոր ինչ 'ի յորդոյ
 քումմէ խնդրեցի, խնդրեմ և 'ի քէն. և
 զորս յուսացոյ գտանել 'ի նմանէ, յու
 սամ և 'ի քէն գտանել:

Քանպի՝ դու հարսն եղեր Աճ
 օրն

Հօրն ամենաիայն՝ որ յամի կարող է և
բանական:

Մայր եղեր Արդւոյն այ, որ յամի
ողորմած է և մարդասէր:

Բնակարան եղեր Հողւոյն այ՝ որ
յամենայնի հարուստ է և առատ:

Միանգամայն շտեմարան և գանձա
րան եղեր ամենասքլ Նրորորդութեն՝ որ
տղջիւր է ամ բարութեյ և լցուցիչ երկ
նանորայ և երկրանորայ:

Արդ՝ ով սք Մծածին Մարիամ:
Հայրն Մծ որ այնքան սիրեաց զքեզ,
մինչ զի՝ զմիակ միածին որդին իւր՝ որով
արար զամ արարածս, քեզ շնորհեաց և
որդի քո արար. այլ զի՞նչ իցէ խնայե
լոց՝ ի քէն. Արդին Մծ՝ որ այնքան սիրեց
զքեզ, մինչ զի՝ բնակեցան յարգանալի
քում, բազմեցան ՚ի գիրկս քոյ. և որ կե
րակրին էր ամի, կերակրեցան ՚ի յստնց
քոց. և որ ամ և տէր էր քո, եղև որդի
քո՝ և կոչեաց զքեզ մայր. այլ զի՞նչ
խնդրիցես ՚ի նմանէ զոր խնայիցէ ՚ի քէն.
Եւ Հողին Մծ՝ որ այնքան սիրեաց ըզ
քեզ, մինչ զի՝ ղէակիցն իւր քեզ հանա
տաց. և ինքն որ զարգարին է ամի՝ հանգ
եան ՚ի քեզ, և արար զքեզ օթարան
անո

անստաւելի շնորհացն իւրոց. այլ զի՞նչ
մնացէ պակաս զոր ոչ ունիցիս դու :

Քանզի հաւատամ ճշմարտիւն. զի
ըստ բանի հրեշտակին, արն և ամ շնոր-
հաց տուողն ընդ քեզ է՝ և որդի քո. և
'ի գիրկդ քո ունիս : Ա՛յ զոր որդիդ քո
ունի, քո է. և զոր ինչ խնդրեցես 'ի դը
մանէ, ոչ խնայէ. և դու ում կամիցիս,
կարող էս տալ : Արպէս և որդիդ քո
ասէ բերանով սողոմօնի թէ՛ խնդրեա՛
մայր իմ. զի զոր ինչ և խնդրեցես, ոչ
դարձուցից զերեսս իմ :

Աւրեմն՝ ով սբ Մաճին Մարիամ :
զինի այ՝ դու ես ակնկալու թի՛ արարածոց
շորին : Դու ես ուրախու թի՛ւն տրամե-
ցելոց. փրկիչ փորձանաւորաց. օգնական
և մսիթարու թի՛ հաւատացելոց. և յոյս
և ապաւէն մեղանորաց :

Այսու մտք՝ և սիրելի որդին քո
'ի խաչին՝ իբրև զկտակ աւանդեաց քեզ
զհաւատացեալս իւր 'ի ձեռն յօհաննու.
ասելով թէ՛ կին դու՝ ահա որդի քո
Իբր թէ՛ հաւատացեալք իմ, քո են.
և քեզ են յանձին այսուհետև : Աոյնդ՝
և անստամբն յօհաննու՝ մեզ հաւատա-
ցելոցս ասաց թէ՛ ահա մայր ձեր. զոր
ինչ

ինչ և կամիցիք, 'ի դմանէ խնդրեցէք սուսուհեակ :

Արդ՝ ո՞վ մայր ողորմութե սուրբ Աճաճին Մարիամ՝ և ես մի եմ 'ի հաւնատացիբոցն սիրեցիւոյ սրդւոյ քոյ : Աբգորով ըստ հոգւոյ և ըստ մարմնոյ ողորմելի՝ և յամի սրահասանոր, կարօտիմ քու մը մայրականի դժութե : Անդեալ և վշտացեալ 'ի հոգևոր և 'ի մարմնաւոր թշնամեաց, կարօտ քու մը օղնականութե : Մեղաւոր և յամի յանցանոր, կարօտ քու մը ձեռնաութե և յուսատրութե :

Ասն որոյ՝ անկանիմ առաջի քո ո՞վ նք Աճաճին և աղաչեմ զքեզ : Արսխացո զոտոտապեալ ծառայս քո և մխլթարեա Աից զպակասութիւնս հոգւոյ և մարմնոյ իմոց՝ քոյով աննու՛ագելի շնորհօքդ : Փրկեա զիս 'ի հոգևոր և 'ի մարմնաւոր թշնամեաց և յամենից փորձուեց՝ քոյով անտկարանալի զօրութիւնդ :

Սրբեա և մարբեա զիս յամենից մեղաց իմոց՝ քոյով սուրբ և անարատ կուսութիւնդ :

Անկէր միջնորդ և բարեխօս առ միածին որդին քո վասն իմ՝ մեղաւոր ծառայիս : զի ընկալցի զաղաչանս իմ, զոր մա

մատուցի նմա. և կանոնացէ զինչ որո՞ւմս
 իմ: Ահրեւցէ սխալանացս՝ և թողուի
 շնորհեացէ իմ մեղաց իմոց. ընկալցի զես
 վերստին՝ ի սէր և ի խնամս իւր և սր-
 հեացէ զես ըն հաճոյից կամոց իւրոց, որ
 քան ի մարմնի եմ: Ա՛յ՛ յետ ասակացս՝
 արժանացուցէ իւրոց օրհնել տեսուենս:

Քանզի՝ հաւատամ անկարծ իք՝ սլ
 Մայր ողորմուէր. զի եթէ անգամ մի ակն
 ածիցես վն իմ առ սրդիդ. քո սիրելի
 ուրախուի է ինձ ի իմին՝ և յամի ասլահո
 վուի: Այլ թէ անգամ մի՝ զմօքուր ստիւտդ
 ցուցցես նմա, բաւական վերկուի է ինձ՝
 և յամի ազատուի: Այ՛ ի եթէ դ շիթ մի ի
 նք արտասու՞ցդ՝ (զոր հեղեր ի ժամ խա
 չելուէ նք), ի յիշումն ածիցես նմա, թո
 դու թի է իմ մեղաց իմոց՝ և բոլորովն
 կեանք յա՛խտենսդ: Աքք քեզ առատա
 դ թոյ մօրդ ողորմուէր՝ իմի՛ն զիւրինք և
 կարելիք են. և ինձ ողորմելոյ ճշիս քոյ՝
 իմի՛ն պիտանիք և հարկաւորք: Ա՛յ իմ
 գտեալ զողորմուի ի քէն, փառաւորե
 ցից զԱրդիդ քո միածին՝ ընդ Հօր և Ը
 սրբոյ Հոգւոյն. և զՄայրդ ողորմուէր
 գոհու թի բարեբանեցից. յա՛խտենս
 յա՛խտենից. ամէն:

Աղօլէս և հառաչանքս առ Երջանիկ սքան յոյ, և
 առ յապրուի լուսաւորիչան և Երախտաւորսն
 ազգիս հայոց:

Գլուխ Ժ.

Յետ այսքան հառաչանաց և աղա
 զակաց, աղօթից և պաղատնաց՝
 զորս մատուցի ամենազթածի
 և ողորմածի նոյն իմոյ՝ վասն իւրոյ մեղու-
 ցելոյ սնձինս, և վասն խղճալւոյ աղգիս
 իմոյ. այժմ մեծակէն ողբով և լալագին
 աչօք առ ձեզ դիմեմ, և զգրունս սիրոյ և
 գթութեն ձերոյ բաղխեմ. ո՛վ Երջանիկ
 սքրդ նոյ՝ և յատուկ բարեկամքդ մեր:
 Ո՛վ սիրելիքդ քի՛ և ճշմարիտ բարե-
 բարքդ մեր: Ո՛վ հաճոյական ծառայքդ
 նոյ, և սրտացաւ տեսրքդ մեր: Ո՛վ հա-
 մարձակ և հաւատարիմ խորհրդակիցքդ
 քի, և բազմբախտ հարք մեր և գթա-
 ռատ ծնօղք: Ո՛վ ընտանիք, նախածա-
 նօթք, դաստիարակք և լուսաւորիչք աղ
 գիս մերոյ:

Ըն ձեզ է հառաչանքս ո՛վ սրբւզան
 Աստուծոյ քի՛ սքք Բարդուղիմէոս և
 Թադէոս. նք Գրիգորիոս Լուսաւորիչ:
 Ը Ծ սքք

սքք և սրբածինք Որդիք, Թոռուներ և
 Եառաճիղք Սքյ լուսաւորչին մերոյ.
 Երիտասկէս. Վրդանէս. Յուսիկ. Գրե
 դորիս և Գանիէլ: Սքդ Եհրսէս Իսա
 հակ. Մերսուլ և Յակոբ Հայրապետք:
 Սքք և անարատ հարսուներ Քի Հովի
 սիմեանք և Գայիանեանք: Սքք Թաղա
 ճորք մեր Երգարիոս և Տրդատիոս: Սք
 Ոսկեանք, Սուքիասանք և Արդաննք:
 Ոքք յերկրէս և յազգէս մերմէ, և որք
 յերկրոջս մերում կատարեցայք:

Քանզի՛ դուք որպէս զմնվսէս և
 զյեսու՛ ազատեցիք զմեզ յանմարմին փա
 րաւօնէ և յեղիպտական դործոյ նորին:

Դուք բերիք առ մեզ ՚ի վերուստ
 զպատգամն անային կտակարանայն:

Դուք լուսաւորեցիք զմեզ հաւա
 տով և անպաշտու թք:

Դուք զմեզ արարիք անաճանօթս.
 և բացիք զբերանս մեր կարդալ առ ան:

Դուք վասն մերոյ ազգիս փրկուէն
 կրեցիք զայնքան սարսաելի շարձարանն.
 և հեղիք զպատճական և զնր արիւնս
 ձեր. և ընծայեցայք արժանի պատարագ
 եյ. և հաշտեցուցիք զնա ընդ մեզ:

Դուք ներկեցիք վարդապոյն ար
 Թ. 9 եամբ

եամբ ձերով զհոդս և զքարինս երկրիս
մերոյ՝ և ետուք զնոսա մեզ 'ի բժշկուի
հոգւոց և մարմնոց մերոց :

Յերկրոջս մերում կան անկողիք
նք՝ հրաշագործ, և կենդանի նշխարք և
մարմինք ձեր: Յորոց վերայ և յանուն
ձեր կանգնեցան հրաշայի և անապարդ
տաճարք և եկեղեցիք: Յորոց եյանէին
և ելանեն ազգի ազգի շնորհք և զորուիք:
Յորս հաճատով զիմեայքն սոնո՛ւին և
սունուն զպէսպէս բժշկութիւնս և
սլարգ և ս հոգւոց և մարմնոց: Օրս իբ
րու յատուկ պարճանք, և տեղի ապա՛ւի
նութի ես ան ազգիս հայոց:

Արդ՝ ոյ բազմերախտ հարք մեր և
յուսա՛նորիչք հոգւոց և մարմնոց մերոց:
Օարթիք, և ահսէք զիղձութիւնս փա
նորէից և եկեղեցեացն՝ որք յանուն ձեր
են կառուցեալք: հայեցարուք 'ի տառա
պանս նոցա՝ զորս կրեն 'ի պէսպէս թշնա
մեաց: Յորոց և բազուվք ըստ մեծի մա
սին կան ամացիք և անշքացեալք: Յորս
եղեալ բազմահրաշ զամբարանք ձեր՝
անպատուեցեալք և անարգեցեալք: և
ազգ մեր, անտիրացեալ և անօգնական
յուստեքէ, մատնեալ 'ի ձեռս տերանց
խստասրտաց:

Լ.ԸԷ՝

Արդ՝ առ ո՞վ դիմեսցուք. ո՞ւմ
պատմեսցուք զվիշտս և զսառապանս
մեր. և կամ զո՞վ արկյուք միջնորդ և
բարեխօս առ ան վասն մեր՝ եթէ ոչ
զյատուկ բարեկամսդ և զճանօթսդ մեր.
զհաճոյական ծառայսդ և զսիրելիսդ այլ:

Քանզի՝ մինչ բարկանայր ան հնոց
Ժողովրդեանն, նոքա զԱբրահամ. ըզ
Մովսէս. զՎաւիթ, և զայլս նախնիս
խերեանց՝ յիշէին և միջնորդ արկանէին
առ ան. որպէս յայտէ ՚ի յերիս ման-
կունսն, և յայլս բազումս: Ան ան և ս՝
վասն սիրոյ և միջնորդութե նախնեացն
նոցին, դառնայր ՚ի բարկութեն և ներէր
Ժողովրդեանն: Արպէս և դաւիթ վկայե-
թէ՝ ասաց ան սատակել զնոսա, եթէ
ոչ մովսէս ընտրեալն կայր առաջնորտ
Օ ՚ի դարձան առ անը՝ և անցոյց զբարկու-
թի նորա. ասելով՝ եթէ թողուս զմեզս
Ժողովրդեան քոյ՝ թող, ասա թէ ոչ,
և զիս ջնջեա ՚ի դպրութէդ: Ան ինքն
ան և ս՝ ասէ բազմիցս առ Ժողովուրդսն
թէ՝ վասն արբահամու սիրելոյն ինոյ.
և վասն մովսէսի և դաւիթի ծառայիցն ի-
մոց՝ ողորմեսցայ ձեզ:

Արդ՝ ո՞վ սքք այլ աղբիս մերոյ և ս՝
դուք

դուք էք աբրահամ, մովսէս՝ և դաւիթ.
 զի զձեզ կացոյց անձ՝ իշխան, առաջնորդ,
 վերակացու և հովիւ՝ այսմ փոքու հօտիս
 Սասն որոյ՝ դուք պարտիք հոգալ ըզ
 մէնջ. միջնորդել՝ և աղօթել Վասն մեր
 առ անձ. որպէս նորա առնելին Վասն իւր
 կանց ժողովրդեանն:

Քանզի՝ ի կեանս այս՝ որք այնքան
 տքնեցոյք Վասն մեր, սլ երանելիք. քա
 ըողելով. պահելով. աղօթելով. զպէս
 պէս նեղութիս և դանազան շարջարանս
 կրելով. մինչ զի՝ և զարիւնս ձեր հեղիք
 Վասն մեր. Վասմ՝ որք զերծեալք՝ ի տա
 ռապանոց աշխարհիս, կայք փառնորելիք
 ՚ի յերկինս. և ունիք համարձակուած իւն
 առ անձ. և սա առնելի պարտիք հոգալ
 զմէնջ և օգնել. և միջնորդ և բարեխօս
 լինիլ առ անձ և շարժել զնա ՚ի սէր և
 ՚ի քաղցրութիւն առ մեզ:

Արեմն՝ արկանեմ առաթուր ու
 տից ձերոյ զթաղձեալ անձն իմ. անար
 ժան բերանոյս համբուրեմ գնք և ըզ
 շնորհատու նշխարս ձեր. լիզեմ զհող
 հրաշագործ և ինդրակատար դավթարա
 նաց ձերոյ. և արտասուածոր աչօք հայ
 ցեմ ՚ի ձէնջ, սլ սիրելիք թի, յատուկ
 ծա

ճանօթք և բարեկամք մեր: Այլ բազմե-
բախա հարք մեր և դժաշտ ճնօղք. ա-
ղաչեմ՝ զձեզ. հայեցարուք՝ ի խղճուխ
և՛ ի տառապանս մեր, և վանորէից և ե-
կեղեցեաց մերոց, ողորմեցարուք և օգ-
նեցէք մեզ:

Այլ թէ՛ ի մեզ ոչ խնայէք վասն մե-
ղաց մերոց, գոնէ՛ ի սրտուն ահան նշխա-
րս և ի սուրբ դավթարանս ձեր խնայե-
ցէք, որք կոխատին և ծաղին՝ ի թշնա-
մեաց և յանորոց:

Այլ թէ՛ վասն մերոց անօրէնութեց՝
բարձի թողիէք արարեալ զմեզ, գոնէ՛
ղկսկծալի և զսարսոեյի շարչարանսդ՝
ձեր, զորս վասն մեր կրեցիք. և զսա-
տունահան արիւնս ձեր, զորս վասն մեր
հեղիք. մտածեցէք, յիշեցէք, և ողորմե-
ցարուք մեզ:

Յիշեա՛ և դու մանաճանդ՝ ո՛վ յատ-
կապէս հայր մեր բազմերախտ, ճնօղ
մեր դժառատ, և լուսաճորիչդ հոգւոց
և մարմնոց մերոց սուրբդ: Վրիճորիտս:
Օքո երկամեաց անտանեյի և անօրինակ
շարչարանսդ. զերեք տատան ամեաց անբմ
բերեյի տառապանսդ՝ որ ի վերապին՝ ի
մէջ թուճաճորացն. զանհանգիտ տըք
նու

Նութիւնսդ՝ և զանգագար հսկմունսդ
 ՚ի կեանս քոյ վասն մերոյ վրկաւթն:

Առ ընդ քեզ և զսրբազան Առաք-
 եալսն և Վասանտրիչնն մեր, յորոց և
 դու շառաւիղեցար: Օսուրբ և զմա-
 քուր Օրիորդսն Քի, որք ընդ քեզ
 հանդիսակիցք և սրակակիցք եղին, մեզ
 աւնասառք և լուսաբերք: Օսուրբ և
 զբարեբողոջ Արդիս և զՄատուռնս
 քո, որք ՚ի յաճատունի որթոց ընծիւղ
 եալք՝ մշակեցին զայդիս քո բանաւոր.
 և ոտղեցին կենդանարար ջրով հողւոյն
 սրբոյ: Օսուրբ Մազաւորսն և զսուրբ
 Օրաւարսն մեր՝ որք քեզ հետեւելով՝
 վասն ՚ի քէն քարոզեցեալ հաւատայն
 սպառազնեցան ընդդէմ հողեոր և
 մարմնաւոր թշնամեաց, և վասն քոյոյ
 ժողովրդեանդ հանդիսացան և նահա-
 աակեցան:

Արք ամենեքեանքդ միաբանեալք՝
 մատերուք առ նաճ. մշտանուէր և ան-
 դառնալի աղօթիւք ձերովք՝ միջնորդ և
 բարիխօս լիբուք առ նա. և խնդրեցէք,
 զի ողորմեսցի մեզ և այլ արասցէ: վերա
 նորոգեսցէ զհնու թիւն ազգիս և եկե-
 ղեցեաց մերոց. ժողովեսցէ զյան և զցիւր
 եղ

եղեալ հօտս իւր 'ի գոգ խնամոց իւրոց,
 և 'ի ծոց սրբոց եկեղեցեաց մերոց: Անքն
 հովու'եացէ և պահպանեացէ գլխի յամե
 նից հոգեկան և մարմնական թշնամեաց.
 և վերակոչու լիցի իւրով ամենազօր զօ-
 րութեամբն:

Այն մանաւանդ՝ ինչ յատուկ ծա-
 ոայիս ձերոց օգնական լիւրութ, և փրկե-
 ցէք յամենից փորձուեց, և մանաւանդ՝ 'ի
 ներկայականացս: Այն խնդրեցէք յոյ, զի
 թողութ իւն շնորհեացէ բազմատեսակ
 մեղաց իմոց. և պահեացէ զիս ըստ հաճոց
 ից կամոց իւրոց՝ որքան եմ 'ի մարմնի.
 Այն յետ աստեացս, եւրոյ օրհնեալ տե-
 սութեանն արժանացուցէ ձերով միջ-
 նորդութքն: Օ ի և ես ընդ ձեզ փա-
 ռաւորեցից զհայր և զորդի և զսուրբ
 հոգին՝ յաւիտեանս յաւիտեանից. ամէն:

Ա զօր

Գլուխ. ԺԼ:

Ո'վ իմ' Սուրբք քոյ, հաճոյական
 ծառայք և հարազատ կամա-
 բարք սորին: Անարատ տաճիրք,
 մաքուր բնակարանք՝ և ամենազոհարձ
 հանգիստք ամենասրբոյ Արքորդուէն:
 Ի մարմնի անմարմնացեալք, և ՚ի յերկ-
 րի հրեշտակացեալք: Ծնեալք ՚ի սահ-
 մէս աղամայ, ՚ի յերկինս կենցաղաւար-
 եալք՝ և ընդ հրեշտակն գասակցեալք:
 Ի յերկրի հաշտեացք՝ նեղեալք և չար
 չարեալք՝ և ՚ի յերկինս իստաւորեալք,
 սրասկեալք՝ և ընդ Քրի թագաւորեալք:
 Պարձանք հաւասարացոյ՝ և ուրախուիք
 հրեշտակոց: Առսաւորիչք աշխարհի՝ և
 զարդք վերին գաւառի: Ապաւնք և օդ-
 նականք երկրաւորացս, զնոճորակիցք
 և սարակիցք երկնային գորացն: Հոյս և
 ակնկալու թիւնք մեզաւորաց՝ և համար
 ձակ բարեխօսք առ իձ: Սը Եօհաննէս
 մկրտիչ. սը Ստեփաննոս նախավկայ. սք
 Առաքեալք և Մարդարէք. սք Հայրա-
 պետք և Արդապետք. սուրբ Մարտի-
 րոսք

ըորք և Նգնաւորք. սուրբ Մաւսանք և
Միանձուներ, և ամ Սուրբք հինք և
նորք. որ յայտնիք և որք անյայտք :

Աղաչեմ զձեզ. վասն սիրոյն քի
զոր ունիք առ նա. վասն սիրոյ և ազգակ
ցութեան ձերոյ զոր ունիք առ մեզ. վասն
սոսկալի չարչարանաց ձերոյ զորս կրե-
ցիք. և վասն պատուական արեան ձերոյ
զոր հեղիք վասն անուանն քի՛ և վասն մե-
րոյ փրկութեան. վասն երախտեց և բարե-
բարութեց ձերոց զորս ունեցայք և ու-
նիք առ մեզ. սղորմեցարուք առաւայել
ծառայիս ձերոյ. և հասէք յօգնութիւն
ակորութիս իմում :

Քանզի՛ դուք զփորձն առեալ էք,
և դիտէք իսկ. զի բնութիւն մեր սխալա-
կան է և դիւրասահ. մարմին մեր դիւ-
րապատրելի է և մեղսասէր և անյող ցան-
կացող յամենայն վնասակարս հոգւոյ.
Աշխարհս է յամենայնի որոգայթաւոր՝
լի սոսկոտեսիլ և թուեանորեալ փա-
ղաքչանօք. ունող բազմատեսակ սխալա-
նաց և խաբէութեանց՝ և սուրն ամենա-
կերպ փորձութեանց. և թշնամին միշտ
առ ընթեր՝ դրդող և յորդորող :

Արդ՝ ո՛վ երանեալք և փառաւոր-
եալք.

եալք դուք զայս անձն առաքելք և զփորձն
 առիք. բայց շնորհօքն ան զօրացեալք՝
 առ սան հարկք զանն, և յաղթեցիք
 քաջութեամբ. և փշելոյլ զորոգացիս
 սոցին՝ ապրեցայք և թաւայք յերկինս՝
 և առիք զհանդիսան յա՛խտենից: Աւրե
 վին՝ որք զփորձն առիք, կորող էք և մեզ
 փորձանաւորացս օգնական լինիլ:

Ասան որոյ՝ աղաչեմ զձեզ ո՛վ
 Սուրբդ անձն օգնեցէք ինձ փորձանաւոր
 և մեղաւոր ծառայիս ձերոյ. փրկեցէք
 զիս յամենայն որոգացից և ՚ի փորձու
 թեանց. ՚ի հողեոր և ՚ի մարմնաւոր
 թշնամեաց. և պահեցէք զիս յամենից
 մեղսաւիթ սրտահամանց և ՚ի բնաւից
 հողեմասս ընթացից: Ա՛ն բարեխօսե
 ցէք առ անձն զինքերեցէ ամենից սխա
 լանաց իմոց. և թողցէ զամենայն մեղս
 իմ. և պահեցէ զիս ըստ հաճոցից կա
 մաց իւրոց, որքան ՚ի մարմնի եմ: Ա՛ն
 յետ աստի կենացս, արժանացուցէ իւ
 ըրոյ քաղցր և օրհնեալ տեսութեանն:
 Օհ ընդ ձեզ և ես փառաւորեցից ըզ
 շայր և զԱրդի և զսուրբ Հոգին յա՛ն
 տեանս յա՛խտենից. ամէն:

Առաջին Երկուսն Օրոշուցի-ն-նան :

Գլուխ ԺԲ :

Արդ՝ առ ձեզ է աղաչանքս, ո՛վ
 երկնացինք և անմարմինք, հրե-
 ղէնք և հոգեղէնք, արիւիա-
 փայլք և լուսատեսիլք միտք մաքուրք
 և անարատք. սուրբք՝ սրբաբանողք անյ,
 և անդադար փառաբանիչք ամենասրբոյ
 Երրորդութեն. Աբք կայք միշտ առաջի
 Ըթոռոյ փառաց նորա. և սպասաւորք
 էք անվերապելի հրամանի նորին. Աբք էք
 վերակացուք և պահապանք աշխարհի,
 և անդադար միջնորդք և բարեխօք վասն
 մարդկան. Աբք և ունիք ՚ի յայ կարգ-
 եալ ձեզ զյատուկ պաղատանս առ նա
 վասն մեղաւորաց ասելով թէ՛ ողորմեա՛
 դու ասեղծեր, մի՛ կորուսաներ. և զգոր
 ծըս ձեռաց քոց մի՛ անտեսս ասներ :

Արդ՝ ո՛վ երջանիկք և փառաւոր-
 եալք, Ըթոք Քերօքէք, Սերօքէք,
 Տէրութիւնք, Օրութիւնք, Իշխա-
 նութիւնք, Պետութիւնք, Հրեշտա-
 կապետք և Հրեշտակք, Ի՛նչ յատուկ
 պահապան և վերակացու Հրեշտակ իմոց
 անարժան ծնիս :

ԱՅԺԺ

Վ. յժմ՝ զձեղ աղաչեմ՝ խոնարհել
անձամբ և սրահառեայ դիմօք՝ Արա-
կացու և սրահապան լերուք մեզանոր
ծառայիս. և օգնեցէք ինձ յամ՝ ժամուս.

Քրկեցէք զիս՝ ի հոգևոր և ի մարմ
նսնոր թշնամեաց, և յամենից վասնկից
և ի փորձութեանց : Այն մանաւանդ՝ ի
ներկայական փորձութեացս. (Ելէ ունիս)

Օ աղօթս և զպաշտատանս մեղուն-
րիս մատուցէք առ ւած, որպէս է սուր-
բութիւն ձեր. և բարեխօսեցէք վասն
իմ առ նա, ասելով՝ ողորմեա՛, դու ստեղ-
ծեք մի կորուսաներս : Արպէսպի՛ ձերովք
ինդրոճածովք ներքեցէ սխալանայ իմոց
ջնջեցէ զձեռագիր յանցանաց իմոց. և
զրեցէ զիս ի դպրութիւն կենաց : Այն
յետ աստեացս, ձերով միջնորդութեան
կացուցէ զիս յաջակողման դասուն. և
կոչեցէ յիւր յաճեանական յարքայ-
ութիւնն : Օ ի ընդ ձեզ փառաւորեցից
զայր և զԱրգի և զսուրբ Հոգին.

յաճեանս յաճեանից.

ամէն.

Ա զօրէս աս ստորոջ Խաչի Փրփրայինս:

Գլխի ԺԳ:

Ա եծաւ երկիւղիւ, սոսկացեալ
անձամբ և ճշմարտա հաւատով:
այժմ խոնարհեալ, երկիր պա-
գանեմ սրբոյ և ամենազորի Խաչիդ, և
անպարտելի Աշանիդ Վի ան մերոյ. և
'ի քէն հսոցեմ զօգնութիւն առապել
լոյ ծառայիս քոյ՝ որ ես ամ բարութեց
ուեսոյ. ամենաբաւական, և յամի կարող:

Քանզի դու՝ ով երկրպագելի և
ամենասուրբ Խաչ: Աթոռ ես այնմ
ամենահարուստ և ամենուզորմ թագուն
ըին, որ 'ի յերկինս յաթոռս լուսնդէնս
բազմեալ՝ թէպէտ միշտ բաշխէր և բաշ-
խէ առատապէս ամ արարածոց իւրոց
զբարիս՝ և լցուցանէ զամեն ըստ իւրա-
քանչիւր պիտոյից. սակայն՝ յորժամ 'ի
քեզ բազմեցաւ յաւուր վեհայութե,
և յաւուր ուրախութե սրաի իւրոյ, այն
քան հաճեցաւ և հաւանեցաւ 'ի քեզ
և զուարճացաւ, մինչ զի ասաց թէ՛ այս
է հանդիստ իմ. յաւիտեանս յաւիտե-
նից 'ի սմա բնակեցայց. զի հաճեցայ Է
սա:

Եւ

Եւ յառաճել յուրախուժենէն,
 օչ շատացաւ այնօրիւք հասարակական
 բարեօքն զորս միշտ հեղոյր յարարածս
 իւր. այլ բացեալ զգրուես Թային գան
 ձարանի մարմնոց իւրոց, այսինքն՝ ձեռոյն,
 ոտիցն և կողիցն, բոլորեցոյց յիւրաքանչ
 իւրց ականցն զառատահոս ազբիւրս ա-
 մենատեսակ բարեաց և շնորհաց. և տա-
 բաժեալ զամենատա ձեռս իւր՝ էհեղ
 և բաշխեաց անչափապէս առ ամենեսնն.
 Մինչ զի և զկենդանաբար մարմին և զար-
 իւն իւր ոչ խնայելով՝ ետ յուաել և
 յրմայել Չայնելով առ ամենեսնն թէ՛
 եկայք՝ կերացք ՚ի հացէ իմմէ և արբէք
 զգինի իմ, զորս տամ՝ անխնայօրէն՝ որ-
 քան բազմեալ եմ յաժողոս յայս ողոր-
 մութե և ուրախութե :

Արդ՝ ով աեղի հանգստեան և սի-
 բելի աժողո ողորմութենն այ. Աւէ ես մի
 եմ ՚ի հաւատացելոց և յերկրպագոճա-
 ցրն քոց՝ և ՚ի բեղ բազմեալ թագաճո-
 ընն. որ եմ ազքատ, բայցեալ, ծարաճի
 և կարօս յամի : Ասան որոյ՝ ազաչեմ
 զբեզ՝ զի ինձ ողորմեսցիս. և յայդքան
 անպատմելի բարեացոյ՝ (որով լիացան
 երկնաճորք և երկրաճորք.) մասն մի՝ և
 յիս

յիս ողորմելիս կարկառեացես, որ բաճա-
կան է 'ի ընդունմն անի պիտոյից հազար
և մարմնոց խնոց:

Պուռ ես անթթ, տուրի ե բժշկարան
այնմ՝ բժշկապետին. որ իւրով անահը-
բաշ զօրութիւն բժշկեաց և առողջացոյց
զբոլոր բնութիս մեր 'ի մահաբեր հիւճն
գուժեց և 'ի զանազան ցաճոց, զորս ըն-
կալեալ էաք 'ի թուռից անմարմին օձին.
և շնորհեաց զյաճխտեանական կենդա-
նութիւն:

Այն ամ հողեկեցոյցք և ամենա-
զօրեղք դեղորայքն 'ի քեզ են ամիսի-
եալք և 'ի քեզ են դանձեցեալք:

Մհա՛ և ես որ մի եմ 'ի ծառայից
և 'ի բժշկեցիտոցն 'ի քէն՝ և 'ի քեզ
բազմեալ բժշկապետն. վերստին վի-
րաճորեցել եմ 'ի նոցն հնոց թշնամոյն,
և ախտացեալ եմ 'ի պէտպէս ցաճս և
'ի հիւճանդութիւնս 'ի զանազան թու-
նից նոցնոց չարին. և կարօտիմ քու մի
շնորհաց:

Սաան որոյ՝ աղաչեմ զքեզ ուլ ա-
մենաբաճական բժիշկ. զի զշիթ մի յոյդ
քան ամենատեսակ բժշկոյր շնորհացդ,
ցօղեսցեսս 'ի յիս. որ բաճական է ինձ 'ի
բժշ

բժշկութիւն հողւոյ և մարմնոց իմոց, և
տալ ինձ զյաճիտենականն կենդանութիւնս:

Կու ես գաճազան յաղթութեւ և
զէն անպարտելի՝ ամենազօր փրկչին մե
րոյ Յի Բի: Ար քե պատառեաց զճով
մեղաց աշխարհիս. կործանեաց զփարա
ճօնացեալ թշնամին յանդունդս դժո
խոց. ազատեաց զպատկերն իւր՝ ի շար
ժառայութիւնս որին. և էհան ի վերինն
երուսաղէմ. Բե ջախջախեաց զգլուխ
աներևոյթ վիշապին և անմարմին զողիտ
դայ, և ազատեաց զժողովուրդն իւր՝ ի
խրոխտանայ և ի բռնութիւնս որա:

Բարդ՝ և ես, որ մի եմ՝ ի ծառայոց
և ի փրկելոցն ամենազօր փրկչին իմոյ՝ ի
ձեռն քոյ, վերստին գերեսցնոյն թշնա
մին իւրով ամենաշարհնարիւքն. և ա
րար ծառայ՝ իւրական շար զործոցն: Եւ
միշա խրոխտայով՝ ի վերոյ իմ, կամի
զիս յաճիտենականապէս ծառայեցուցա
նել և գժոխային առնել:

Ասան որոյ՝ ազաչեմ զքեզ, ով
ամենազօր նր խաչ. Խորտակեա զբռնու
թիւ թշնամւոյն իմոյ. և ազատեա զիս ի
ծառայութիւնս որին: Եւ պահելով զիս
ընդ հովանեաւ քով, հանցես զիս ի յեր

կինս ընդ ամ փրկեցելոցն՝ ՚ի յաճխտե-
նական ազատութիւնն և յանարտում
ուրախութիւնն:

Ո՛վ ամենացանկալի և յամենե-
ցունց երկրպագելի նբ Խաչ: Սիանգա-
մայն դու ես կնիք, նշան, և դրոշմ ան-
աստուծոց, թագաւորին թագաւորաց,
արարչին և նախախնամողին ամ արարա-
ծոց: Քանզի՛ քե կնքէ և նշանէ ան-
զիւրան՝ և բաժանէ յօտարաց: Քե ճա-
նաչէ զիւրսն՝ և ճանաչի ՚ի նոցանէ: Քե
գրեաց զգիր ազատութեն ազամայ և նո-
րացնոցն: Քե նկարագրեաց զնոր ուխտս
և զօրէնս իւր՝ ՚ի սիրտս նորացս ի սրայելի:
Քե արձանագրեաց քակիլ դժոխացն
և ազատիլ հոգւոցն: Քե դատաւճառց
զիործանումն սանյի և բանութե նորա:
Քե հրամանագրեաց զխաղաղութիւն
երկնաւորաց և երկրաւորաց, Քե դրոշ-
մեալ ազատէ և պահպանէ զիւրսն ՚ի
յանկարծամահ սատակմանէ, և յաճի-
տենական մահո՛ւանէ. հանէ յերկինս և
գրէ ՚ի գիրն կենաց: Ա՛յ՛՛ ՚ի հանգերձ-
եալն՝ զքեզ ունելով առաջի իւր նախ-
ընթաց՝ գայ ՚ի դատաստան փառօք հօր՝
՚ի դատել զամենեւեան: Ա՛յ՛՛ քե կնքէ

զամենահաստատ և զամնսխալի ի վճիռն
 զայն թէ՛ արդարքն երթիցեն ՚ի կեանսն
 յաճիտենականս և մեղաւորքն ՚ի տան-
 ջանսն յաճիտենականս :

Արդ՝ ով ամենաբարեի սեղան, և ա-
 թու ողորմու թի: Ով ամենատե-
 սակ շնորհաց օթարան, և ամ ցաւոց
 բժշկարան: Ով ահարկու զէն, և ամե-
 նազօր գաւազան: Ով ամենապաշտելի
 նշան, և անլուծանելի կնիք ամենաթա-
 գաւորին ան և փրկչն մերոյ Ա՛ՒՐԻՒՄ
 սուրբ խաչ:

Այս ամ՝ և ես առաւել քան զոյ
 սոսիկ՝ բիւրապատիկ պարգեք և բարու
 թիք. բժշկու թիւնք և կենագործու թի-
 ադատու թիւնք և փրկագործու թիւնք.
 անձական տնօրէնու թիւնք և ներգործու
 թիւնք. քե՛ և ՚ի ձեան քոյ բաշխեցան
 և բաշխին. գործեցան՝ և գործին. կա-
 տարեցան և կատարին: Արոց գործիքն՝
 միջնորդն և շտեմարանն՝ դու ես ով ա-
 մենասիրելի խաչ Ա՛ՒՐԻՒՄ մերոյ:

Արդ՝ և ես ամենաթշուառս և ա-
 մենաողորմելիս. որ մի եմ՝ ՚ի քե փրկե-
 ցելոցն և բարեբարեցելոցն. քե կնքե-
 ցելոց և երկրպալոնաց ծառայիցն քոյ :
 Բան

Քանզի՝ քե վերածնեալ կենդա-
նացայ և նորոգեցայ 'ի հնուԹԷ մեղաց
և 'ի մեռելուԹԷ մահաբեր ծառոյն:

Քե կնքեցայ և նշանեցայ՝ լինիլ
քի և ժառանգորդ յա՛նխտենալն կենայ:

Քե դրոշմեցեալ բաժանեցայ յօ-
տարաց՝ և գրեցայ ոչխար և հաճատացել
քի ճշմարիտ հովուին:

Քե կնքեմ և նշանեմ զդէմս իմ
և ամրափակեմ միշտ զմմ զգայարանս
հոգւոյ և մարմնոյ իմոյ. և Քե պարծիմ
հանապազ, և զքեզ ունիմ ինձ յոյս և
օգնական յամու՛մ ժամու:

Եւ այժմ՝ անկանիմ առաջի ամե-
նագորի սրբոյ նշանիդ. և խոնարհեալ եր
կիր պագանեմ. և համբուրեմ շրթամբք
հոգւոյս զհող պատու՛անդանիդ. և խնդ-
րեմ աղաչանօք. զի զքո սուրբ և զահեղ
անու՛նդ և զսոսկալի կնիքդ անջնջելի և
անմեկնելի պահեսցես 'ի հոգւոյ և 'ի
մարմնոյ ծառայիս քոյ. և ընդ հովան-
եա՛նքով պահպանեսցես զիս 'ի հոգեոք
և 'ի մարմնա՛նոր վտանգից:

Երկրպագեմ ընդ քեզ և սքց և
հրաշագործ գործակցացն քոյ. անակիր
և կողամուխ սրբոյ Գեղարդեանն. սոս-
կալ

կալեաց սրբոց Քե եռայն . աճաջոշափ
սրբոց փշեաց Պսակին . և սլոյ սլատուն
կան արեաւթ ներկեալ Աշանայ և Պոր
ծեացդ շարշարանայն Քի նյ մերոյ :

Աբբ ամենեքեանքդ՝ էք շտեմա-
բանք շնորհաց . աղբիււրք բարեաց . դոր-
ծիք փրկութե . նշանք ամենապօրք . և
անտկորանայի սուրք ըդէմ թշնամոցն :

Արոց ամենեցունցդ իսնարհեալ
երկիրս գանեմ՝ մեծաւ երկիւղիւ և
պատկառանօք . և աղաչեմ դձեղ . ուլ
շնորհատուք և փրկապօրծք նք Աշանք :

Ի երուք ծառայիս ձերոյ միշտ օգնա
կա՛ք՝ պահապանք՝ հովանիք և վերակա-
ցուք . ի տունէ և ի զիշերի . ի ննջել և
'ի յառնել . ի նստիլ և ի գնալ . ի գոր
ծել և ի հանգչիլ . և յամոււմ ժամու :

Արախնդի՝ բնդ ձերով հովանաւո-
րութքն ամբաստակելի և պարսպեալ՝ կե-
ցից պահպանեալ և փրկեցեալ յամենից
մեղաց . ի փորձութեց դիւաց . ի մար-
դոց անիրաւաց . ի շարախոհ և ի զբա-
խօս լեզունաց . ի մարդադէմ գազանաց .
'ի թունաւոր և վնասատու կենդանեաց .
'ի յերևելի և յաներևոյթ թշնամեաց .
'ի հոգեւոր և ի մարմնաւոր վտանգից . և

յամենից պէսպէս յորոգայթից և ՚ի չա
րահնար պատահմանց:

Եւ ՚ի յիշելն իմ զոտակալի անունս
ձեր, և ՚ի կնքելն գրէմս իմ, հալածես
ցին և չքասցին. կորիցեն և անյայտք ե
ղիցին թմ հնարք՝ երևոյթք. աղղմունք.
ծողակք և որոգայթք չարին:

Եւ որչափ՝ և յութամ՝ յարիցեն
՚ի վերայ իմ՝ ՚ի պատրել և ՚ի նենգել
զիս ըստ հոգւոյս և ըստ մարմնոյս, տե
սանիցեն պարսպեալ և կնքեալ ամենա
ոտակալի անունամբ ձերով՝ դարձցին յետս
ամօթալիցք և զլիակորք:

Եւ որքան եմ ՚ի կեանս յայս, կե
ցից պահպանել և սպրեցել յամ որոգայ
թից թշնամեաց՝ և յամենից մեզսառիթ
ընթացից՝ նք և հրաշալի անունամբ ձերով:

Եւ յետ աստեացս ձեօք կնքեցեալ
ներկայացայց առաջի քի քյն իմոյ, և դա
սեցայց Ք աջակողմեանսն, և լճայց զօրհ
նաբանելի ձայնն զայն թէ՛ եկացք օրհ
նեալք հօր իմոյ. և ժառանգեցէք զյաւի
տենական կեանսն: (Յայնժամ՝ և ես փա
ռաւորեցից զքս թմն իմ Ք հօր և Ք սրբ
հոգւոյն. և զձեզ զնք և զփրկագործ նք
չանսգ՝ գոհուի բարեբանեցից յաւիտենա
յաւիտեանից. ամէն:

Գաւառնո-լի-ն Ղշմարիտ և Ուղղամբաւ Հո-
 ճարոյ՝ Սէյ Եկեղեցոյս Հայաստանէ-աց, և
 Ե՛ Երարարող Ես Եսէ՛ : Ե՛ Վերջաբանայան
 Եղծէ՛ աս Սէ Երրորդո-լի-նն :

Գլուխ ԺԳ :

Արդ՝ ո՛վ ամէնօրհնեալ սուրբ
 Երրորդութիւն և մի Ը՛ծուի-
 զի որովհետև դու ես սկիզբն
 և կատարած . տռաջին և վերջին . յառաջ
 ածող և հանդուգանող անի . վասն որոյ՝
 զվոքրիկ և զլուսնցասարաս բանս զայս ա-
 զիբսանաց՝ ՚ի քէն սկսեալ և ՚ի քեզ
 աւարտեմ . խոստովանելով ՚ի սմա ճըշ
 մարտապէս զդաւանութիւն և զհաւատս
 Իմ՝ որ առ քեզ :

Աւրեմն՝ խոստովանիմ և հաւատմ
 ճշմարիտ հաւատով . յուսամ՝ աներկբաց
 յուսով . և սիրեմ՝ անարատ սիրով զ՞ք
 և զանբաժանելի Երրորդութիւնդ՝ մի
 Ը՛ծ . անսկիզբն և անվախճան . անուր՝ ան
 երբ՝ անժամանակ և յաւիտենական :

Մի՛ միայն ստեղծող յոչնչէ ամ
 եղելոց՝ երկնաւորաց և երկրաւորաց . մի
 ար և թագաւոր ամ տերանց և թագաւո

րաց: Մինախախնամօղ և կառավարիչ
 իմ աշխարհաց. զարդարիչ և աղբիւր
 թմ բարուեց՝ բնաւից արարածոց: Մի
 դատաւոր՝ կենդանեաց և մեռելոց. մի
 սլակիչ արդարոց և դատապարտիչ մե-
 զաւորաց: Արոււմ միայն կրկնելի է ծունր
 և երկրպագութիւն յաւերտեանս յաւի-
 տենից:

Հաւատամ զնոյն և զմի Մծութիդ՝
 բաժանեալ 'ի յերիս անձինս՝ յաակոց-
 եալս դիմօք. 'ի Հայր՝ 'ի Արդի, և 'ի Նբ
 Հոգի: Աչ երեք ձեք, այլ մի ձե՛. մի
 էութիւն. մի բնութիւն. մի կամք. մի
 տէրութիւն և մի իշխանութիւն: Աչ
 ոմնդ մեծ և յառաջ՝ և ոմնդ կրտսեր և
 յերտոյ. այլ որքան հայր է հայր, չքեղ
 և որդիդ որդի և Նբ հոգիդ՝ հոգի, էակից՝
 բնութեանակից և փառակից իրերաց:

Հաւատամ զՀայրդ՝ ձե՛ ճշմարիտ.
 անեղ, անձին և անսկիզբն. անսկզբնա-
 բար և անժամանակօրէն՝ ծնող որդւոյդ
 և բղխող հոգւոյդ սրբոյ:

Հաւատամ զԱրդիդ միածին՝ Մծ
 ճշմարիտ. անեղապէս և անսկզբնաբար
 ծնեալ 'ի հօրէ նախ քան զյաւերտեանս:
 Եւ 'ի ժամանակի՝ կամաւ հօր և հաճու-
 թիք

Թի սրբոյ հոգւոյդ՝ քոյով յատկացեալ
անձամբդ իջեր յերկիր Աճածին Այսն
Մարիամ. և յամենամարտը յարե՞նէ
նորին կողմեցեր քեզ մարմին և միա՛ն-
րեցեր անձառ ապէս ընդ քու մը անձու եւ:

Այս՝ որ է իր ճշմարիտ և կատարել
անձ, եղեր և նոյնդ՝ ճշմարիտ և կատարել
մարդ. հոգւով մտօր և մարմնով: Այ
անձն. մի դէմ՝. մի կամք՝ և մի բնութի.
միա՛նորեալ անշիտթօ բար յերկուց բը
նուէց՝ յածայնոյ և ՚ի մորդ կայնոյ Աւստի՛
և կոչեցար մի քն այսինքն՝ անձ և մարդ:

Յետ ինն ամսեայ Ժուժկալուէդ
յարդանտի անարատ կուսին, ծնար առ-
եալ մարմնովդ՝ անսերմն յլացմամբ և
անապական ծննդեալք:

Ա՛յ՛ յետ երեսուն ամաց եկիր ՚ի
միրտու ՚ի ՚ի յորդանան գետ ՚ի յօհաննու.
յիկայութիւ հօր և իջմամբ հոգւոյն սրբոյ՝
դա՛ւանեցար ճշմարիտ անձ և որդի այ:

Այս՝ նոյն քն անձդ մեր՝ սկիզբն
արարեր ՚ի կատարել զանօր ինականդ խոր
հուրդ Երժեցար յերկրի խոնարհութե.
քարոզեցեր մարդկան զփրկութի աշխա-
տեցար. քաղցեար. ծարա՛ւեցար՝ մարմ-
նով մարդկաբար, և արարեր զգրանչեկիս
մեծամեծօ՛ անարար:

Յե

Յետոյ եկիր կամա՛ն 'ի չարչարանս
 վասն մերոյ փրկու՛ւն. և միշտ կենդանի և
 անչարչարելի նձդ՝ նոյնով առեալ մարմ՝
 նովդ՝ չարչարեցար. խաչեցար. մեռար և
 թաղեցար. մարմնովդ եդար 'ի գերեզմա
 նի. և հողւովդ իջեալ 'ի դժոխս ազա-
 տեցեր զհոգիսն:

Եւ յետ երից ա՛նուրց յարեար 'ի
 մեռելոց մարմնով՝ և երևեցր աշխրտացդ:

Եւ յետ քառասուն ա՛նուրց նո-
 վիմբ մարմնովդ համբարձար յերկինս և
 նստար ը աջմէ հօրդ՝ յորմէ ո՛չ երբէք
 բաժանեցար:

Ան զի՛ Քն Ըճդ իմ թէպէտ բնա
 կէր յարդանդի կուսին, ծնանէիր 'ի յոց
 բին, չըջէիր յերկրի խոնարհուք, կրէիր
 զչարչարանս, կայիր 'ի խաչին բեռեալ,
 և իջանէիր 'ի գերեզման ող զմեռեալ
 առեցեալ մարդկուքդ. սակայն նձուքդ՝
 անբաժանար 'ի հօրէ և 'ի հողւոյն սքյ,
 էիր 'ի յերկինս բաղձեալ յաթոս քրօ-
 բէական՝ և աանուիր զերկրպագուի յա
 մենից արարածոց. ող և այժմ՝ նձուքդ
 և մարդկուքդ երկրպագիս յա՛նտեանս
 յա՛նտենից. Աւստի՛ ող ո՛չ էք սկիղբն
 նձուք քոց, նոյս՝ և ո՛չ է վախճան մարդ
 կու.

կուեք քոյ. զի Յն Բն երէկ և այսօր՝
նոյն և յաճիտեանս:

Եւ յլև՝ հաճատամ, զի նովին մարմ
նովդ՝ ՚ի կատարածի դալոց ես փառօք
հօր՝ ՚ի դատել զկենդանիս և զմեռեալս,
որ և յարուի իսկ է ամ մարդկանս: Եւ
հատուցանելոց ես իւրաքանչիւրոց ըստ
գործոցն. արդարոցն զկեանս յաճիտեանս
կանս, և մեղանորայն զտանջանս յաճի-
տեանականս:

Հաճատամ և զսր Հոգիդ Եւ ճշմա-
րիտ. անսկզբնապէս և անժամանակաբար
բոլորեալ ՚ի հօրէ: Եւ ՚ի ժամանակի իջել
՚ի յորդանան և ՚ի վերնատունն. յայտ-
նեցեր զանձուի էակցին քոյ քի այ մերոյ.
ժխիթարեցեր զառաքեալսն՝ և լցուցեր
անձառելեօք շնորհօք: Խօսեցար ՚ի յօ-
րէնս՝ ՚ի մարգարէս և յաճետարանս:
Եւ ընուս միշտ և զարդարես զեկեղեցիս
հաճատացելոց քոյ զանազան շնորհօք և
հոգևորական սլարգեօք:

Եւ քո՛ սոյս է իմ հաճատ՝ որով հաճա-
տամ՝ խոստովանիմ, և երկիրպագա-
նեմ ամենասքյ Երբորդուեդ և միոյ Եւ
ուեդ՝ Հօր և Արդւոյ և Հոգւոյդ սքյ և
միոյ երկից անձանց որդւոյ այ մարդացե-

լոյդ 'ի ժամանակի վասն փրկուեալ բնուեա
մարդկայնոյ:

Սաւատամ նա և՛ զմի միացն նը կաթու
ղիկէ և առաքելակն Նկեղեցի՝ հիմ
նեցեալ 'ի մի վէմիւ Քն:

Յորում պատարագիս դառնդ ւոյ
'ի հաշտուի հօր՝ և 'ի բառնալ զմեզս Յի:

Յորում մկրտիմք յանուն ամենա
սբլ Նրբորդուեդ, և ծնանիմք 'ի յորդէգ
րուծի կենացն յաւիտենականաց:

Յորում կատարին ներգործութիւ
հոգւոյդ սբլ՝ եօթանեքին սրբարարք և
հոգեկեցոյց խորհուրդք անանդեցեալքն
'ի քէն:

Արոց երեքն՝ այսինքն՝ Մկրտուին.
Դրոշմն, և վերջին Օծումն՝ 'ի վերածք
նեղուեն խորհրդածին՝ ըստ անանդուե
սբլ եկեղեցւոյս հայաստնեաց. և չորքն,
այսինքն՝ Ապաշխարուին. Աարդն. Պսակն
և Հաղորդութին՝ 'ի յիրաքանչիւրումն
ժամանակի: Արուք 'ի սկզբնական և 'ի
ներգործական՝ 'ի մահուչաի և 'ի ներե
լի մեղաց՝ ազատիմք և արդարանամք. զո
րանամք և արիանամք ընդդէմ Թշնամ
ւոյն. պահպանիմք 'ի յորոգայթից նո
բին. լուսւնորիմք և կատարելագործիմք.
և

և միա՛ որիմք հողե որապէս 'ի մի միշտ
կենդանի գլուխդ քն:

Եւ 'ի սոյն սբ եկեղեցւոջս տօնեմք
զմա՛ սբս և զսիրելիսն քոյ՝ զերկնաւորս՝
և զերկրաւորս:

'Ի սմա հաւնմք դտանել զթողուի
մեզաց, խոստովանութ՛ ապաշխարութ՛ և
բարեխօսութ՛ ամենից սբոյ տօնեցելացն
'ի մէնջ, որքան եմք 'ի կեանս յայս:

Եւ 'ի ձեռն սորին հաւատամք մտա
նել 'ի վերինդ սիօն՝ յեկեղեցիս անդ-
րանկաց զրելոցն 'ի յերկինս:

Մե՛ և հաւատամ և խոստովանիմ՝ զա
մենասրբուհի կոյսն Սարիամ՝ Մծա
ծին. անսերմն յլացող և անարատ ծնող
քի այդ մերոյ. և յետ ծննդեանն՝ միաց-
եալ նոյնով անապական կուսութ՛քն. որ
և է համարձակ միջնորդ և բարեխօս առ
իւրածին որդիդ վասն հաւատացելոյ 'ի
քեզ այսու հաւատով:

Մ'րդ՝ 'ի վերջ դաւանական բանիս,
աղաչեմ՝ զքեզ՝ սբ Երրորդուի և
մի Մծուի. և խնդրեմ՝ յամենառատ ու
ղորմուէդ, զի այսու հաւատովս պահես
յես. զանարժան ծառայս քո 'ի կեանս
յոցս՝ անշեղ և հաստատուն. և տացես
ինձ

ինձ զգաստուածի և սրբուի, զի ստացայց
 նա և՛ զգործս առ.ս.քինականս և քեզա-
 հաճոյս՝ ի կենդանուի սոյնոյ հաճատոյս :
 Եւ յետ աստեացս, տացես ինձ սոյն կեն-
 դանի հաճատովս զալ առ քեզ՝ և ըն-
 դունիլ ՚ի քէն զյաճիտենական կեանսդ .
 և ընդ ամ սքս քոյ փառաւորել զչայր
 և զԱրդի և զսբ շոգիդ՝ յաճիտեանս
 յաճիտենից . ամէն :

Ես՝ որ եմ ազգաւ՝ հայ, հաճատով՝
 քրիստոնեայ . դաճանուի ք և կրօնիւք՝
 լուսաւորչակին . զայս ճշմարիտ հաճատս
 և ուղիղ դաճանուածիս (զոր ունիմ և
 ունեւոցեմ՝ ի կեանս և ՚ի մահ .) ընկալայ
 ՚ի ձեռն բաղմերախտի և հոգեծնի հօրն
 մերոյ Սէյն Գրիգորի Լուսաւորչին և
 յատուկ վկային ւոյ՝ և չորեքտասան առա-
 քելոյն Քի . որ ծագեցաւ մեզ լուսաւո-
 ընչ ՚ի Սրբազանից Լուսաբերոյ և յառա-
 ջին Լուսաւորչացն մերոյ՝ ՚ի Թադէոսէ
 և ՚ի Թարղուղիմէոսէ . սրբ էին երկուքն
 ՚ի յերկոտասանից Գիտաւորաց Լուսաբե-
 լոցն Քի Լուսաւորչոյ մերոյ Արուս
 փառք յաճիտեանս .
 ամէն :

Արդև յայնչ երգելի յիկեղեցոցն ընդ արեօ
 ողորմայնն:

Արի անձ հարցըն մե
 որ ապաւնէնդ ես նեղե
 հաս յօգնութիւն ծառայից
 անօգնական ազգիս հայ
 ար ողորմեաւ. ար ո՞ն:

րոց.
 լոց.
 քոց.
 ոց:

Սիջնորդութի սրբոյ խա
 ե անարատ սուրբ ծրնո
 յիշեալ զհեզումն արեան փրկ
 ել 'ի խընդիր փոքու հօ
 ար ողորմեաւ. ար ո՞ն:

չիդ.
 դիդ.
 չիդ.
 տիդ:

Օի գիտացաք մեք հաւաստ
 որ չափ մեղաց մերոց լը
 ուստի արդդ մեր բարկա
 առ 'ի խրատել զմեզ զարթ
 ար ողորմեաւ. ար ո՞ն:

եաւ.
 ցաւ.
 ցաւ.
 եաւ:

Արդ անկանիմք առաջի
 գոչեմք մեղայ տնըդ մե
 դարձո՛ 'ի մէնջ զցասու մն
 վասն անսպառ գթութե
 ար ողորմեաւ. ար ո՞ն:

քոյ.
 բոյ.
 քոյ.
 քոյ:

Վ. Ա. Խ. Ճ. Ա. Ն.

Վէ՛՛

Մէրջաբանութիւն, եւ յիշատակարան Գրչոյց
Աղետեց, 'ի դիմաց Տոտրանին:

Քառք, Պատիւ, և դեռնամածել
Երկրպագութիւնքննելի էութեն,
անձառելի գոյութեն, անսահմա
նելի տրութեն, և անչափելի մեծութեն, եր
բեակ և մի Լ'ճութեն, զուգափառ միութե՝
Լ'մենասք Երրորդութեն, անեղին և պոռ
ձառին ամից, և շարժողին բոլորիցս,
ինքնեղ՝ համագոյ՝ համապատիւ միասնա
կանութեն, անսկիզբն Հօր, էակցի Արդ
ւոյն, և փառակցի նք Հոգւոյն, անլուելի
գոհարանութե՝ 'ի սկզբանէ յաւիտենից՝
ցանկար՝ և ցանվխճն մշտն ջենւնորութիւ:

Առ յաջողեալ կարողացոյց զմեր
նոնաստութի՝ տպագրութե՝ 'ի լոյս բնձայել
զսոցն շահաւէտ՝ օգտակար, և սուրբ
փրկութե՝ զԱղօթ Գիրքս լուսափայլ . և
յաւարտ հասանել գործոցս, 'ի 1790
թոնոյ, 'ինոյեմբերի 30 ին. յաւուր հրա
շալի տօնախմբութե՝ նախկին Լուսանոր
չացն մերոց՝ Սրբազանից Լ'աքելոցն
Թաղդէոսի և Բարդուղիմէոսի. որոց՝
յատկական բարեխօսութեն անդառնալ
եւ՛ ա՛րժանացուցէ տր անմիջապէս և

զայլս և սնորս՝ աղբաօգուսս՝ հանքա-
 շահս և հոգեկեցոյցս մատեանս սքանչե-
 լիս և հրաշագանս՝ առնունիլիլ լուսա-
 ճորչադաւանն պատուականն աղգիդ . ու-
 ըովք լցեալ և լիացեալ՝ խոհական մտա-
 ցըդ ակորժեւեօք, վայելեալ՝ ի սարար-
 տու թիւնս ուղղալիրս՝ սուրբ գրոց ի-
 մաստից, և ներկրթեալ՝ ի փրկառիթ-
 խոկիճունս ջերմեռանդականս, ինքնին
 նունիլիցես գքեզ ինքն՝ ի յանմեկնելի
 և յանանջատելի սէրն նյ, և առատացիս
 աներկեան ուրախութեամբ, զոր ոչ դք
 հանիցէ ի քէն . ըստ տէրունականն
 անսուտ խոստման :

Ըրդ՝ ի վախճան բանիս, (ըստորում
 գրքոյս աղօթից՝ բարեւնթաց նպա-
 տակն դիտէ՝ ջերմեռանդն ըզձէ՛ն ընու-
 զպարապօղսն ի սմայ, և առանցուցնել
 ի սէրն նյ և ընկերին.) արժան վարկա-
 նիմ՝ քեզ Հայասեռ և Վուսաճորչա-
 կրօն Տոհմիդ Յարեթեան, և զիմն եր-
 ջանկութենէ՝ և զերջանկացուցիչ պատ-
 ճառայ (որոյդ ձեռին նախանձելի բնա-
 ճից՝ գեղգեղեալ փայլիմ այսօր.) տալ
 տեղեկութիւն, բարեմիտդ դու ընթեր

ցող, և հաստատու թեանս փափագող:

Օ ի լինիցիս անախրական խնդու-
թեանս հրձոճակից, մշտնջենա՛որուես
ձեռնատու, յինէն մաքրութեամբ ծնեալ
անմահից մանկանցս վերարնդունող, բա-
րեպատճառ գոյոյս՝ բնա՛ւից անհաստու,
հոգեկան ախորժանացդ՝ աներկբայ ժա-
մանեցման՝ բարեկոյս, և անարար ինա-
մովք՝ ՚ի յանժափական կենդանութիւնս
քեզ՝ զիս յանձանձողային՝ տաճողաց՝ և
միջամուխ ձեռնակարկառ վերբերողաց՝
յատուկ աղօթկեր:

Եւ յնզի՛ ծնեալս յերկիր անգլխացւոց՝
՚ի մեծ անուն քաղաքն | Օնդօն, ձեռամբ
սկզբնապատճառ ին իմոյ՝ Եւ յոճատոհմ՝
Պրիզորի Խօճամալեան Խալդարէնց,
անդրափոխեցայ ՚ի յաղինասարաս յեր-
կիրն Ռուսայ՝ ՚ի հանրահաչակ և ՚ի Ասց
սերապերձ Քաղաքն Սանկտ Պետր-
բուրգ:

Աւրանօր՝ նոյն նախկին բարերարին
իմոյ ՚ի ձեռս՝ ծնեալ զքանի մի արփիա-
սարաս անմահ զանկունս՝ քեզ ՚ի վայ-
ել, սուստանայի ՚ի ծառացու լժիս:

Իսկ՝ մինչ խնամածուին իմոյ՝ ՚ի

դիտովին հոգացողութիւն իմ՝ դգոյս
 իւր վատնեալ՝ և զկեանս իւր յիմ վե-
 րայ եղեալ, եղև վերակոչիլ իմանալի
 և զգալի բնութեանս՝ կապող և արձա-
 կող յամենամեծ տեառնէն՝ ՚ի վայելս
 պատկաց՝ արժանի արդեանցն. ես ինքնս՝
 յերկիր օտար՝ բազմաց անձանօթ՝ և այ-
 լայեզու՝ մնացի որբացեալ և անտրունջ,
 էրբև զհիւզս մրգապահաց:

Այն ինչ՝ խուն մի ոգի զօրութե
 զգեցեալ, անցաւ որացդ հայկազնէից՝
 կողկողազին հեծեծամօք բարբառ ար-
 ձակելն էի, թէ՛ դարձարուք՝ հայեցա-
 ըսք՝ և տեսէք, իյե՞ն երբէք ցաւք ը-
 ցաւոցս լեալ, որք ՚ի վերայ իմ հասին.
 քանզի՝ ըստ երեմիայ՝ հեռի եղև յինէն
 մսիթարիչն իմ, որ դարձուցէ զանձն
 իմ յիս. ճոխութիւնք իմ՝ դիւրեղձակն
 լինել հանդերձին, և ճլանք՝ բարեացա-
 պարտ բորեւարին իմոյ՝ յունացնութի
 անդրաբերի պատրաստին:

Յանկարծ իմն՝ ան կնունիի բա-
 րեպատեհ դիպուճածով, ըստ հոգւոյն
 տն, վերադուցանողի և բարձրացուցանող
 զի զէպէկիէլ, եղև ձեռն ամենողորմ՝ ՚ի
 գեղեցկասանլն ոստոց ընձիւզեալ և
 ՚ի

'ի յազգէ՛ Նախարարացն հայոց ծաղել՛
 Տ՛ն Յովսեփայ Սրբազան՝ Արհի՛ Նախ
 կոպոսին՝ և Աղբասէր՝ Դիտին՝ բոլորեց
 Ռուսաստանեայց՝ Աղբես հայոց լըբ-
 մանն՝ Առաքելաշաճիղ՝ Առաջնորդին,
 և Աճապատի՛՛ յարահսիող հովուին,
 անձառելի խնամարկութիւն՝ 'ի վերայ իմ՝

Որով՝ վերացեալ և բարձրացեալ
 երթայի՛ 'ի Սանկտ Պետրբուրգ Ասյսերա
 նիստ Վայրաքաղաքէն՝ առ ուր և հոգե-
 կան և մտաւորական նախատնօրէնուն՝
 զիս վերամբարձող՝ ակնկալութիւն հան
 գըստեան պարզ և օղ՝ և զլառնութեանց
 յիշատակն՝ 'ի տար վանօղ, մաքուր՝ 'ի
 վարս՝ և գերափայլեալ յոյճախոհութիս,
 մարդասէր և օտարասէր, նորոյ՝ Արջա-
 նիկ Տ՛ն իմոյ հանդերձէր՝

Աինչև բերեալ հանգստից զիս՝ 'ի
 բնաւից փափաքելի Բաղաքին նոր՝ Նախ
 իջեանու՝ 'ի Նորակառաց՝ Օարմանա-
 շէն՝ և հրաշատիպ Անքն Արկնահան
 գէտ, յանուն Վինսատու Սուրբ Խա-
 չին՝ 'ի նորին Սրբազնուէն կառուցել՝

Ուր զթախծատիպ սգազգեցուիս՝
 'ի հանդերձ փառաց փոխարկմանն, և
 պնակէս վայելչազգեսա պճնութեամբ

գեղազարդելոյն համակելն էր պարապել
 երկրորդս այս՝ գերազանցեալ քան դա-
 ռաջինն՝ իմ Տէր և Հայր, ըղձալով՝ ըզ-
 գլուխ իմ՝ իբրև փեսայն թագազարդել
 'ի փառս քո՝ բանաւոր տունկդ արդա-
 բութեան՝ Աերունդդ Յարեթեան .
 եկն էհաս աստրականման խաղաղմամբ՝
 գուշակող զանգմանէ ձմբայնոյն խտու-
 թեան, և զմերձենալոյ գարնայնոյ քաղց-
 բութեան, նամակ ուրախութեան, զմե-
 ծահրաշ գործոյ աւետատու, 'ի յերկ-
 ընն Հնդկաց, 'ի Տիրապահ և 'ի յԱճա-
 ինամ Քաղաքն Մատրաս և 'ի Սու-
 բաթ բնակեալ՝ յաւատասիրտ և զուար-
 թամիտ Իշխանացն Բջնուամեծարից, և
 յառհասարակ Բարեացասպարտ Հոյկ-
 ազնէից:

Արք 'ի յանսուտ բերանոյ՝ Թ. Ի. Ֆ.
 լեզոյն Տէր Յարութիւնի որդի՝ Տէր
 Ստեփաննոս, նոր Ատիիթեանու Սուրբ
 Լուսաւորիչ Բճագ Կեդեկցւոյն՝ Մե-
 ծագատիւ Բճագ Քահանայի, առ այս
 գործ՝ յայնս կողմունս՝ 'ի բարձր Արբազ
 նութի բոլորից իմս բարեաց գանձարա
 նի՝ յըզեցելոյն, (զորմէ և փոքր 'ի շատէ
 ծանուցեալ եմ քեզ բանասիրիդ, 'ի
 վեր

վերջարանութեանն Քնդ հանրական կո-
չիցեայ՝ Աւետափիւս Մասնին.) լու՛
եալ և տեղեկացեալ զլին փափագելի
որպիսութենէ, զերկիրն յերկրորդում՝
ժառանգեցմանէ, ըստ եսոցեաց, և՛ ի
բաժնիս իմում՝ փառաւորեցմանէ, հան
դերձ զանազան ազգաց՝ իմաստնառիթ
լեզուաբխութեան ուսումնարանօք, և
իմաստնատենչ աշակերտաց մարդելոց
բազմութեամբ, ինքեանք ևս՝ ի յինքնս
յօժար կամաց իւրեանց՝ զանմահ յիշա-
տակի զճնունդսն նուիրեալ էին ինձ՝
քոյդ փառացս և պարծանաց, Գերազմ
Ազգ Հայկեան՝ և Սերունդ Յաբելեան:

Արով՝ արդարեւ ուրախութիւն
յաւիտենից՝ եղև ի վերայ հաստատու-
թեան՝ յուրութեան և կատարելութեան
գլխոյ իմոյ:

Աւստի՝ համարձակ և անարգել բար
բառով՝ ի յուրախութենէ սրտիս՝ գո-
չեմ՝ և առ նախկին բարեժին Տէրն իմ.
զհամառօտ կեանս վայելեցիբ դու յի-
րաւի, բայց՝ ի ձեռն Արջանկափայլ երկ
րորդ Տնս իսկականի՝ մշտնջենաւոր թո
ղեր յիշատակ բարի:

Եւ՛ ինչան և առ հաւատչեաց՝ յա-
ւիտենի

Ըիտեննականապէս իմոյս քեզ ծառայու-
թեան, և զքեզ հոգեկանօք վայելչութի-
ւոցուցանելոյ՝ առնու՛նք իմ նախապէս
զՎրօթզիրքս այս ամենահամ և քաղց-
րածուշակ. տպմամբ ծնեալ ՚ի յիմ ան-
սխտ արզանդէ, ՚ի յանուն և ՚ի փառս՝
՚ի Ստարաս և ՚ի Սուրամբ բնակեալ՝ բա-
րեսէր հայկալիկից՝ հասարակ եղբայ-
րութեանն:

Եւ հաւաստի խոստանամ, զի յեա-
տորա՝ ՚ի յառաջածելս և զայլ լուսածը-
նունդ զսճակունս, զշարադրեալսն ՚ի
նախնի Սրբալանից մերոց Հարց, յայն-
ժամ՝ և զմեծագոյն արդեամբ՝ և առատ-
օրէն մատուցմամբ ձեռնկալու լեալ օգ-
նօլսն ինձ՝ յականէ յանունէ յիշել.
և զսակ արոցն առ ընթեր կարգել. զի և
քեզ բարեյօժար ըղձացողիդ՝ համար-
ձակ և սպաստքայլ ձանապարհ առիս
մերձենալոյ՝ և սրտիդ տենչանայ՝ ան-
տաղականալի յազու մն վերաստանալոյ՝
հորդեացի:

Ինդ որոյ՝ և ոչ դանդաղիմ յիշել
և զպայմանն՝ զիս ՚ի փառս բարձրացու-
ցանողացն, քեզ բարեսիրիդ. զի ընդ իօ-
րունիցիս զուբախութիդ լիովին:

Քանզի՛

Քանզի՛ գնո՛ւէրս իւրեանց՝ զոր մա
տուցին ինձ, 'ի փառս քո՛ Ազգ Հայ-
կեան. ունին թողուլ մշանջենապէս
առիս, և ոչ վերադարձուցանել առ ինք
եանս. զի այնու՛ զզանազան գրեանս՝ 'ի
պայծառ անուն ինքեանց՝ ապմա՛ր յի-
նէն 'ի լոյս ընծայիցեմ, զվերսեկեալ
արդիւնս յիմ գործոց՝ 'ի պէտս՝ իմ ար-
փիասարաս Վարոցայն՝ ուսումնառու
հասարակութեանս ծախիցեմ, և զմնաց
եալ գումարն գրամոց՝ առիս յինքն ամ
փոփեալ՝ 'ի նորագոյն գրեանց յառաջ
ցուցումն աշխատասիրիցեմ. որքան նա-
րակառոյց Քաղաքս սցս, և Արդարա-
դատ Իրաւարանս՝ 'ի վերայ երկրի հառ-
տատութիւն կալեալ՝ յիշատակիցի:

Արով՛ 'ի բարեձեռութենէ՛ 'ի յի-
մաստութենէ, և յըստ մեծի մասին յա-
ռաքինութենէ խրթնացեալ և 'ի պայ-
ծառութենէ պակասեալ անձինդ՝ ար-
փիանման լոյս մեծ ծաղիցեմ, արդիւնս
էոր երկամբք և նախայօժար աշխատա-
նօք՝ իմ՝ 'ի փառս և 'ի պատիւ քեզ՝
Սրբազան Ծնողի, Տէն Եովսեփայ Աճա-
պատիւ Աւք Եպիսկոպոսի:

Աւրեմն՝ և քոյդ բարեօիրութեան
անձն

անձն՝ բանասէր ընթերցողիդ՝ մի՛ վերջ-
 պէսպէ իմն վայելչութեան կցարդարէ՛.
 աշխատ լեր՝ ի բարեկենդանութեանս
 լրումն, և վայելեա՛ ի յարանչելի առա-
 քութեան իմում՝:

Արի՛ եկ՛ անբեալից ձեթեանոց
 շիւղ՝ անբազարգե արդեանց՝ ոչ միայն
 ի բերանս, այլև բանաւորաբար և անբու-
 պէս ի ձեռին կրող՝ ողջախնձ ազաւնի-
 իմ՝, համակից և համախոս լիցարք բնդ-
 քի զ՝ ի մշտնջենաւոր օգուտ մերազնե-
 իցն. և զոր ինչ միանգամ անորժես՝
 ասումամբ ի լոյս նուիրել, կամ պատրաստ
 տական ի կատարումն աղգաչափ առաջա-
 դրութեանց, և օգտակար անարկուէց
 քոց. միայն դու ինքնդ՝ զսկզբնայօժար
 կամեցողութիւնդ՝ ընդ քաղցրախորժ
 անուանդ՝ հանդերձ բարեպատճառ նախ
 նեօք քովք՝ ի դիր արձանացուցեալ,
 ընդ արդիւնարար արոցդ մատն առ կանդ
 նո՞՞ մերամբատձօղ և հողի զօրութեան
 և կենդանութեան ինձ պարգևօղ Սրբա-
 դան Խնամածո՛ւն իմոյ, և Աղորմած
 Այցելու՛ն. յորոց անարկութեանէն՝
 սկզբնաւորապէս կամ կախեալ:

Արոցդ զտուրան՝ ընդ նախանու՛րօ
 շացն՝

զայն՝ հայրենատէր՝ առտոտամիտ և
 զոճարթասիրտ անձանցն արոց՝ բարե-
 պաշտից, հաճասարակչիս վերընկալցի
 ապէնխազն ՄԾ՝ ՚ի վիտոս և ՚ի յանուն
 իւր: զպանծալի անուն քո՝ ընդ Պոյծառ
 Մեռնանս՝ Մեհնապատիւ Նշխանացն սյ-
 նոցիկ՝ ՚ի յանջնջելի մասեան՝ ամենա-
 տես գիտութեանն իւրոյ գրեցէ. և
 զփոխարէնն աստ և ՚ի հանդերձելու մն՝
 կենդանեաց և ննջեցելոց՝ ինքեամբ լճա-
 րեցէ. որ ասաց առ հայրն հաճատոյ Մբ
 րահամ, ես վերակացու եղէց քեզ, և
 վարձք քո բազում եղիցին յոյժ:

Արդ՝ գլխաւորելով զբանիս ընթաց՝
 քեզ Մարեմիտ Հայկաղնէիդ, և
 իմոյս մշանջենաւորութեան ցանկացել՝
 զվիտոս իմ՝ քեզ երջանկութիւն վարկա
 նողիդ, աւետաւորեցմամբ ցուցից ըզ
 գլխաւորադոյն բարեպատճառն՝ ՚ի բարե
 լաւութիւն անդր յառաջատելոյս իմոյ.
 զի ակնյանդիման՝ անարար երախտիս՝
 բարեացապարտ մեծ Նշխանի, իմոյս արիւ
 բապատութեան, նախկին ակնկալութի
 յաւերժական ինդութեանց՝ գերազանց
 եալ քան զբնաւս՝ զոճարթութեամբ

առնու՛ն իրողի, տեսեալ և վայելեալ քո՛
 մի պահասիցիս՝ սակս ազգասօզուտ կե-
 նաց նորայ, յածահաճոյ յաղօթից, և զո
 տքս բարե սիրու՛թեանդ հաստատելոյ՝ ի
 հայրենասէր և ՚ի յազգաշահ շունչս նր՛.
 զի և քեզ՝ նոր լեցի ձեռնկալու, և առաջ
 նորդ եսցէ՝ ՚ի խորհուրդս իւր. այնզի՛ ՚ի
 միսձէ զգօնէ՛ բնակ լեցի հայրենի ըստ
 սիրտքոց:

Եւրդ՝ ըստ ՚ի վեր անդր անսուտ վիպ-
 մանս, լուեալ և տեղեկացեալ ՚ի բանից՝
Թիֆլիզցի Տէր Սանփաննոս Համեստա
զարդ Ընապ Բահանային, զիմս և
 շուրջ զինե եղեալ՝ Հոյակապ Պանծա-
 լի Կարոցացն զկառավարութիւն, ըզ
 կարգ, և զհնգամանս, ՚ի Սուրաթ բնակ
 եալ՝ **Տունկն Օրհնութեան,** և **Շառա-**
էիզն Բարեպաշտութեան, Քուղօցեցի
Պայծառ Իշխան Ըղայ Յօհանջանն Բա
ջահանձար և Աորովամիտ, ըստ իւրումն
 բնաճորսկան առ ՚ի բարին բերմանն՝ կս
 մակար մտօք՝ մտադիւր յօժարութք, և
 զոճարթագին ախորժանօք հաճեցա՛ն
 ստանալ առնթեր իմ՝ ՚ինոր Կախի-
 ջեան Բաղաքի՛ զերկուս բարեկարգ
Եւրդ

Դպրոցս և արտաքին մակադուլթեանց
Ուսումնարանս, զմինն յանուն Սուրբ
Լճածնի, և զմիւսն՝ յանուն Արքայն
Գրիգորի Առաւելորչին:

Արոց ծախուց՝ զգումարն դրամոց՝
մինչ ց քսան և հինգ հազար ուսլի, ար
դէն բարեկարգեալ է յանձնել զուարթ
ըջմտութեամբ՝ նոյն Տէր Ատեփաննոս
Խոհեմափայլ Աւագ Քահանային, առ
'ի հասուցանել կատարելապէս՝ առ ան
երկեան ապաստանն կենաց և փրկութե
լմոց, առ Իշխանազնեայ Իշխան՝ Յով
սեփ Սրբազան և Լճապատիւ Արք
Եպիսկոպոսն:

Այր սակս՝ ունի Պանծալի և Մեծա
խորհուրդ Խնամածուն իմ՝ և ս՝ Սսկե
զիր զըրոշմեալ 'ի Մարմարիոն քարի՝
զ, իշատակ բարեհամբաւ անունն՝ Պայ
ծառ Աւնն Աղնոճի, յեռուլ 'ի ճակատ
Օարմանակերտ 'Դպրոցայն՝ և Հոյա
կապ Ուսումնարանացն:

Արպէս է տեսանել յայս բան:

(Յիշատակ է Դպրատունս և Ուսում
նարանս՝ կանգնեալ յանուն Սուրբ
Լճածնի, և Արքայն Գրիգորի Առաւ
ելորչի, Բուղայեցի Պայծառ Իշխան
Արց

Եղայ Յոհաննանին, և իւր կենակից՝
 Հանդուցեալ Գուլխատան Տիկնոջն,
 Հորն՝ Գարնեթար Յակօսին, Մօրն՝
 Մէրրան Տիկնոջն, և Պատուէն իւր՝ Գէ-
 րօզ Եղային, և իւր Հաննիկ Թաղուհի
 Տիկնոջն, և Գատերացն և ամենայն
 ազգայնոցն։)

Եւ որոյ քաղցրապտուղ և տխոր-
 ժեւի դերապայծառ երախտիս՝ արժանն
 է ներհիւսել և զայս

Հայր դպրոցիս՝ է յօհան	Ջան.
որթ բարունակ՝ տանն գերաք	Եան:
Որքոց մանկանց՝ պատճառ ուս	ման:
Թողու զանուն իւր յաւիտ	Եան:
Ո՛վ բարեպաշտ չքնաղ հո	դի.
դու բարերար մերքս ազ	դի:
Ո՞րպիտի դով՝ քեզ մատուս	ցի:
համայն ազանց քս հայկաղ	նի:
Եւ յի յիշումն՝ քոյ երախ	տի:
ի դպրոցիս՝ արձան կանգ	նի:
Չքնաղ անունդ՝ սակով դը	րի:
որ ՚ի հոգիս մեր՛նրկա	րի:
Ընմահ անուն՝ քեզ ձօնես	ցի:
և նըպատակ բարեաց լի	ցի:

Ուրեմն՝ սիրահարդ իմ՝ և այսպիսեաց
մեծագործութեանց, Ազգ. Հայկեան,
եկ անխոնջ ուշիատեցմամբ յաղօթս որս
բապիցուք առ ամենայուրն Աճ. դիւր
ինդամիտ առատութեամբ տուրս և ըզ
նոճէրս՝ իմոյս յատուկ Աղորմած Տ՛ն՝ և
քոյդ Քարերարի, 'ի հաճոյս և 'ի փառս
իւր լիւրճնկալցի. զնպատակ բարեմիտ դի
տա՛նորութեան նորայ՝ 'ի յուսալրական
կատարմանէ անլիւրպելի արասցէ. զյիշա
տակս նորայ՝ 'ի յանձնաւնայի նախատե
սութեան մատենի իւրում՝ արձանա
ցուսցէ. աստ՝ բնաճից փափագելի կենին
իւրոյ, և զուճարթ ամաղելի Վասերցն, և
արեանառու մերձաճորացն, յաճելումն
և երկարութիւն շնորհեսցէ. և 'ի հան
դերձելումն՝ երջանիկ կենացն յաճիտե
նականաց, երանական սրահաց, և իւրն
տեսութեան անձառելի փառաց՝ արժա
նիս արասցէ զԱնձախորհուրդ Այբս
արժանաճոր:

Յիշեսցուք ընդ նմին՝ և զ'ի քն
հանդուցեայ կողակիցն իւր Գուլիստան
Տիկինն, զՀայրն՝ Վալանթար Յալոբն,
զԱպրն՝ Մէրբան Տիկինն, զՊատն իւր՝
Գ. Է

Գեղաք Աղսցն, և զՀանիկն իւր՝ Թա-
ղուհի Տիկլինն. որոյ ամենեցուն առհա-
սարակ՝ ամենողորմն Աճ՝ ըստ մեծի ողոր-
մութեան իւրում՝ ողորմեսցի, և անձա-
ռելի ներողութիւն գթասցի:

Եւ քեզ՝ ընդիս բարեմտութեամբ
աղօթողիդ՝ մասն բարեաց անտի պար-
գեւեսցի. ամէն:

Նաև՝ առ ՚ի անմահաց տպաւորել ՚ի
միաս և ՚ի սիրտս՝ Յարէթատոհմ՝
Սերնդոյդ՝ ինձ սիրատարփի՝ զնախիկն
պատճառն իմոցս բարեկարգութեան՝
կանոնաւորեցման, և իբրու զարփի ծա-
ղեցման, վերակրկնեմ՝ զընթաց բանիս,
զի ՚ի մշտանուէր յաղօթս քո՝ պարտա-
ւոր զքեզ վարկցես յիշման զ՚ի տոհմէ
հզօրէ յայտնեալ, ՚ի յազգէ Ախարա-
րացն Հայոց՝ Օպարխայ Ամիր Սպասա-
լարին՝ (՚ի 1183 փրկչական Թոճականին
գօրացելոյն) շառախղեալ՝ զՅովսէփ
Սրբազան Աբբ Ապիսկոպոսն, զԱրջա-
նիկ Այրն ԱՅ. Է որոյ և զըստ մարմնոց
պապն՝ զԻշխան Իօրմազն, և զհանիկն
Լէյլին, և զՍնօղսն սորին՝ զԻշխան
Շիօշ բէկն՝ ՚ի տարապարտուց զըսպան
եալն

եայն 'ի յանօրինաց. և զուարկե շաազնաց
Մայրն՝ զԲէթէվան Տիկինն, և զՎաղա
Թառամ՝ զեղբարսն՝ ընդ քոճէրն, զԻշ
խան Մուխան, զՔարաատանն և զՍա
րիամն. և զայլ 'ի Վն հանդուցեալ զաղ
գայինսն:

Նոյնպէս յիշեաջիք և զկենդսնի
եղբարսն՝ զԻշխան Պարոն Բեթան Բէ
կըն, և զբարեշառաճիղ զորդիս նորին՝
զԻշխան Սուլտանն, զՏիրոցու Բարսեղն,
զՔաճիթն և զՆիկողայոսն. և զորդիս
մեծ եղբօրն իւրոյ՝ զհանգուցել Եփօն,
և զՕարարայն. և զպարկեշատուն
քոյրն՝ զՌուսուղանն. զհօր եղբարսն
իւր՝ զհանգուցելսն 'ի Վն՝ զՆսլամայն,
զԼճթանտիլն, և զՓիրալին. և զորդիս
նոցին՝ զՊայծառ Իշխանսն՝ զՊարոն
Նսային, զՊարոն Սեփանն, և զՊարոն
Թաղայն. որք ամենեքեան աարազիր
լեալք 'ի բնիկ հարեհնեաց իւրեանց՝ 'ի
մեծահաշակն Սանահնու, նարդեանս
բնակին 'ի Թիֆլիզ, ընդ հովանեաճ
խնամոց՝ Բաջազօր Արքային Հերակլիս

Նուսկ յետոյ՝ յիշեաջիք 'ի լուսափայլ
յաղօթօ ձեր՝ զնախկին սահմանօլն և

զառաջնահնար բազմաշխատողնու թիւ
 'ի լոյս բերօղն իմ, զձշմարտարժանն բազ
 մաց դովեատից, զ Առևսաւորեայ հողի՛
 ջուղայեցի Պարոն Գրիգորն Խօջամալ
 եան, Մեծանունն Խաչդարեանց. որ զհա
 մայն դոյս իւր չէ կենացն՝ ոչ խնայեալ յի
 նէն, հրաճիրեցաւ յերկնաւոր Թաղա
 ւորէն 'ի վայելչս բազմավաստակ աշխա
 տանաց իւրոց:

Ընդ որոյ յիշեալիք և զձեռնասուն
 հարազատն նորին՝ զԱւարպետ Մկրտումն
 Մճատրեան, որ 'ի պատանեկու թիւ մինչ
 ցարդ՝ ոչ սակաւ աշխատանս կրեալ է
 և կրէ յարապէս, ներգործոց խնոց, 'ի
 պայծառութի քեզ Հայկոզեան Տոհմի՛
 սիրով ծառայեալ, թէ 'ի ձույթին, թէ
 'ի հարթելին, թէ 'ի շարելին, և թէ 'ի
 ցրոճելին զկապարեայ տառսն:

Այննի՛ յիշման արժանի համբոսիք
 և զՀարազատ Ապտաւորոն իմ՝ և զաշ
 խատնորոն 'ի յիս, զՏարապրոյ Տէրցւ Եօ
 սէփ Մէազ Աստիտազն Գրիգորեան՝
 Ղայթմագէնց. և զԱրազարկ Տերացու
 Աւարդէվանն Աւարդանեան:

Եւ որք յիշեալ, յիշեալ լիջիք 'ի
 միտանալ գայտեան Տն միւրոյ Յէ
 Յի. ամէն:

